Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 61 (8282)
МАРТЫН 13
СРЕДА
1957 он

Сэн 20 мүнгэн

МУНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Өөһэдын хүсөөр гэр олоор бария

Ороноймнай городууд болон хүдөө нютагуудта барилгын хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр эрхилэгдэнэ. Жэл ерэхэ бүри шэнэ шэнэ фабрика, заводууд, гэр байранууд баригдажа, ашаглалгада оруулагдана. Байрын гэрнүүдые өөһэдын хүсөөр бариха гэһэн хүдэлөөн һүүлэй үедэ илангаяа үргэн дэлистэйгээр дэлгэржэ байна.

Байрын гэрнүүдые олоор барижа байһан ябадал—советскэ хүнүүдэй ажаһуудалые улам һайжаруулха хэрэгтэ Парти, Правительствын зүгһөө угаа ехэ анхарал оролдолго гаргадагай гэршэ болоно. Зургаадахи табанжэл соо баригдаха байрын гэрнүүдэй тоо, хэмжээн үнгэрэгшэ табанжэлэйхиһээ хоёр дахин шахуу нэмээгдэхэ юм гэжэ КПСС-эй XX съездын, мүн партиин Центральна Комитедэй февральска Пленумэй шиидхэбэринүүд соо хэлэгдэнэ. Энэ заабарие амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө хото, хүдөөгэй ажалшад эдэбхи ехэтэйгээр тэмсэжэ оронхой.

Өөһэдын хүсөөр өөһэдтөө гэр байрануудые бариха гэһэн Горьковско автозаводойхидой һайшаалта үүсхэл орон доторнай үргэнөөр дэлгэржэ байна. Энэ заводой хүдэлмэришэд гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ олон гэр барижа, аяар 450 гаран айлнуудые уужам, һаруул байратай болгоо.

Горькиин автомобиль бүтээгшэдэй энэ үүсхэлые манайшье республикын түрүү предприятинуудай коллективүүд эдэбхитэйгээр дэмжээ. Улан-Удын түмэр замай узелай хүдэлмэришэд өөһэдтөө олон гэр барижа эхилэнхэй. Эндэхи түмэрзамшад мүнөө жэлдэ тус бүридөө 8 байратай 8 гэр бариха гэжэ шиидээд, бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа захалаа. Тэрэ тоодо хоёр гэрынь паровозно депогойхидой хүсөөр баригдаха юм. Мүнөө Улан-Удэ станциин 6-дахи вагонно участогай хүдэлмэришэд өөһэдынгөө дундаһаа барилгашадай тусхай бригадануудые эмхидхээд, барилгын материал бэлэдхэжэ байна. Үбэлэй хүйтэн саг байгаашье һаань, хэдэн гэрэй һууриин нүхэн малтагдажа, шулуугаар фундамент табигдажа эхилэгдээ. Паровозно депогой олон хүдэлмэришэд барилгашадай бригадада оролсоогүйшье һаа, ажалаа дүүргэһэнэй һүүлээр барилгын участогта ошожо хүдэлмэрилнэ. Амаралтын үдэр олон хүнэй хабаадалгатай воскреснигүүд эмхидхэгдэнэ.

Тэрэшэлэн Улан-Удын жэжэхэн предприятинуудай хүдэлмэришэд байрын гэрнүүдые барижа эхилээ. Тэдэнэй тоодо Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артель оролсоно. Энэ артелиин 4 хүнһөө бүридэһэн барилгашадай бригада 4 гэр барижа, түгэс бэлэн болгоо.

Өөһэдын хүсөөр өөһэдтөө гэр байрануудые бариха хүдэлмэри зарим предприятинуудта үргэнөөр ябуулагдажа эхилбэшье, республикымнай үйлэдбэриин олохон газарнуудта үшөөл хангалтагүй байһаар. Паровозо-вагонно завод хүдэлмэришэдөөршье олон, ажахын ехэ базатай предприяти байһаниинь элитэ. Тиимэһээ, эндэ өөһэдын хүсөөр байрын гэрнүүдые бариха хэрэг ондоо ямаршье предприятинхиһаа үлүү ехээр эрхилэгдэхэ зэргэтэй. Гэхэ зуура, ПВЗ-гэй хүтэлбэрилэгшэдэй, парткомой болон завкомой зүгһөө энэ шухала удхашанартай хэрэгтэ анхарал багаар хандуулһан дээрэһээнь, мүнөө болотор мүртэй юумэн хэгдээдүй байба. Хэб хэдэг цехын лэ хүдэлмэришэд хэдэхэн гэр барижа эхилэнхэй. Теэд ондоо цехүүдэй хүдэлмэришэдэй шэнэ гэрнүүдтэй болохые хэды хүсэбэшье, тэрэ хүсэлэнгынь дэмжэгдэнэгүй. Котельнэ цехынхид нэгэ гэр барижа захалһан аад, материал асарха машина абахын тула заводойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ юһэн үдэр харгылһан байна. Иимэ ушарые саашадаа тэсэхын аргагүй.

Хүдэлмэришэдэй байдалые улам һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан энэ шухала хэмжээ-ябуулгые үргэнөөр дэмжэхэ хэрэгтэй. Хабарай урин дулаанай саг ерэхэнь. Тиимэһээ, гэрнүүдые бариха хэрэгтэ хүдэлмэришэдые олоор, эдэбхи ехэтэйгээр хабаадуулха шухала. Амаралтын үдэрнүүдтэ воскреснигүүдые эмхидхэхынгээ хажуугаар, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые, ахалагша классуудай һурагшадые тус хүдэлмэридэ хабаадуулжа болохо.

Гэрнүүдые гаргаша багатайгаар, химда сэнтэйгээр барихын тулада оролдохо ёһотойбди. Тэрэнэй тула предприятинуудтахи үлэгдэһэнүүдые хэрэглэгдэхэеэ болиһон материалнуудые ашаглаха шухала. Жэшээнь, ПВЗ-гэй вагонно комбинадта элдэб хабтагай, хушалтын хуушан түмэр гэхэ мэтэ үлүү гарадаг байха юм. Тэдэниие хэдышье хэрэглэжэ болохоор байдаг.

Хүдэлмэришэдэй өөһэдтөө гэр бариха хүдэлмэридэнь партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско органууд туһалха уялгатай. Илангаяа предприяти бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд энэ хүдэлмэрие хүтэлбэрилхэдөө, дутагдалнуудые түргөөр зайсуулха ёһотой. Барилгашадай бригадануудые зэр зэмсэгүүдээр гүйсэд хангажа, байрын гэрнүүдые хараалагдаһан саг соонь бэлэн болгохо шухала.

Белоруссиин компартиин түүхээр шэнэ зохёолнууд бэшэгдэбэ

МИНСК, мартын 11. (ТАСС). Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулан, Белоруссиин КП-гэй ЦК-гэй партиин түүхын институт Белоруссиин коммунистическэ партиин түүхэдэ зорюулан хэдэн шэнэ зохёолнуудые хэблэжэ гаргахань.

«Белоруссида Октябрьска революциин илаһан тухай» гэһэн хоёр томтой суглуулбари хэблэлдэ бэлэдхэгдэжэ байна. Хүдэлмэришэдэй, таряашадай болон солдадуудай революционно хүдэлөөн тухай, партийна организацинуудай, советүүдэй, революционно комитедүүдэй ажал-ябуулга тухай документнүүд болон материалнууд тэндэ оруулагданхай. Октябриин революцида ямараар бэлэдхэжэ, илаһан тухай, Белоруссида советскэ засагай тогтоогдоһон тухай энэ ном соо хэлэгдэнэ.

Белоруссида 1917 ондо болоһон революционно событинуудта эдэбхитэйгээр хабаадагшадай дурасхаалнуудай суглуулбари хэблэгдэжэ байна. Энэ ном «Белоруссида Октябриин революциин илахын түлөө тэмсэл. Баруун фронтдо» гэһэн нэрэтэй юм.

СССР-эй Уранзураашадай союзда

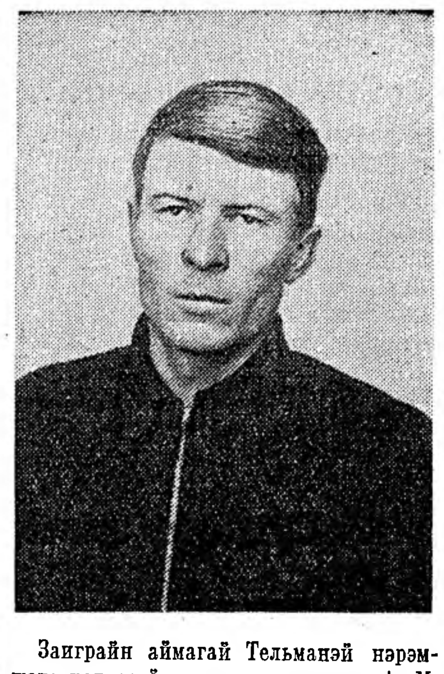
Уранзураашадай Бүхэсоюзна нэгэдэхи съезд дээрэ һунгагдаһан СССР-эй Уранзураашадай союзай правлениин түрүүшын пленум мартын 11-дэ Москвада болоо.

Советскэ уран зурагай үнинэй ажал-ябуулагша СССР-эй арадай уранзурааша К. Ф. Юон нэгэдэхи секретаряар һунгагдаа.

Тэрэшэлэн Е. Ф. Белашова, С. В. Герасимов, Г. С. Мелихов, Ю. И. Пименов, Н. И. Осенев, А. Б. Салтыков, И. А. Серебряный, Д. С. Суслов, У. Тансыкбаев, Э. Я. Эйнман гэгшэд секретариадта һунгагдаа.

(ТАСС).

ТҮЛ ОЛООР АБАЖА, ҺАЙНААР ҮСХЭЕ



Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон А. М. Афанасьев ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ 100 эхэ хонинһоо 106 хурьга абажа түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 2,85 килограмм нооһо хайшалһан байна. Мүнөө үедэ нүхэр Афанасьев 300 эхэ хониднһоо 250 хурьга абаад, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. М. Афанасьев.

А. Бадаевай фото.

Шэнэ арга шудалжа байнабди

Хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ, үбэлэй хурьгадые олоор абадаг болообди. Үбэл гараһан хурьгад алишье талаараа һайн байдаг. Түл олон абтадаг, хабарай хашанха саг болотор бэежэдэг, нооһон ехээр хайшалагдадаг юм.

Манай отарада хурьгад олоор абтадаг болоо. Январь, февраль һара соо отарымнай 600-гаад хонидой хахад шахуунь хурьгалаад, нэгэшье түл гарзалаагүй. Би 120 гаран хонидые даажа байдагби. Тэрэнэймни 50 гараниинь хурьгалаад, 10-аад хонин эхирлээ. Хурьгад эхэтээ хамта байжа түлжүүлэгдэнэ.

Һүөөр элбэг, хурьгадаа садхаадаг байхын тулада хүхүүли хонидые амяарынь хашаа соо байлгажа, эдеэлүүлдэгбди. Мүн сүүдхэ соо 0,4—0,5 килограмм талха таряа үгэнэбди. Үдэртөө 2—3 дахин бүлеэн уһаар уһалдагбди. Эхирлэһэн хонид ондоо хонидһоо амяараа хашаа соо байлгагдажа, тусхай хэмээр эдеэлүүлэгдэнэ.

Мүнөө отарын хонид тобир тарган, үбһэ тэжээлээршье элбэгбди. Хониднай ямаршье тэжээлээр дуталданагүй. Хонидоо һайнаар харууһалжа, хүрьгадаа бүрин бүтэн онд оруулха зорилго урдаа табинхайбди.

Д. Дымбренова,
Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан Шулуута» колхозой хонишон.

Уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэе

Манай отара Торхото уулын хормойдо, Цайдам нютагай үргэн талада байрладаг юм. Тойроод бэлшээриин газар элбэг.

Нёдондо жэлһээ бидэнэр хонидоо үбэлэй сагта хурьгалуулжа эхилээбди. Энэ түрүү арга алишье талаараа һайн байна. Үнгэрһэн ажахын жэлдэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ, 100 эхэ хонинһоо 90 хурьга абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлээбди. Хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,4 килограмм нооһон хайшалагдаа. Иигэжэ хэзээ хэзээнэйхиһээ олон хурьган, ехэ нооһон абтаа.

Мүнөө отарадамнай 564 хурьган абтаад, түлжүүлэгдэжэ байна. Үнинэй хүдэлжэ байһан дүршэлтэй хурьгашад Буда Чагдурова, Ханда Чимбеева, Бадма Дондопова гэгшэд 80—120 хурьгадые абаад, элүүр һайнаар харууһалжа байнхай. Мүн залуу хурьгашад Намсалма Чимбеева, Хатима Файзуллина оролдосотойгоор ажаллана.

Нарай хурьгад арбан үдэр үнгэрһэн хойно үдэр һүнигүй эхэтэйгээ хамта байлгагдана. Хурьгадые дороһоонь даарүүлхагүй гээшэ тон шухала, тиимэһээ доронь зузаан солоомо дэбдижэ, тэрэнээ үдэр бүри һэлгэжэ байдагбди. Хурьгадта шабар, хөө, дабһа гэхэ мэтын минеральна тэжээл эдюулэгдэнэ. Һүниндөө ээлжээ ээлжээгээр хонидойнгоо байрада хоножо, хурьгадые абанабди.

Хонишодые урмашуулха тухай колхозой правлени, партийна организаци анхаралаа горьтойгоор табидаг болоо. Хэрбээ абаһан хурьгадые гарзагүйгөөр түлжүүлээ һаа, ажалта үдэрһөө гадуур толгой бүриин 1 түхэриг хурьгашадта үгтэнэ. Январь, февраль һарын дүнгүүдээр хонишод бултадаа нэмэлтэ түлбэри абанхай.

Энэ жэлдэ манай отарынхид 100 эхэ хонидһоо 110 хурьга абажа түлжүүлхын, хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалхын түлөө тэмсэжэ байна. Абаһан уялгаяа дүүргэхэ дүүрэн арга боломжотойбди.

Пурбо Цыбденов, Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хониной отарые даагша.

Эршээ зангидан ажаллаха саг

Цырен-Даша Дондоковагай хээгүй юумэнь үсөөн. Колхозойнгоо байгуулагдаһан сагһаа хойшо элдэб янзын ажалда бултандань ябалсаа. Үбһэ тарилгын үедэшье, малай байра барилга, таряа хуряалга, мал адуулгадашье энээнэй хабаадангүй байһан саг гэжэ үгы юм. «Юрэдөөл, энэ хүнэй арбан хурганиинь алтан даа, эсэхэ сусахаяашье мэдэхэгүй, ажаллажал ябаха, энэ тэрэ юумэндэ илалта туйлаад, зай хүрөө даа гэжэ орхихогүй, улам бүри эршэмтэйгээр ажаллажал ябаха» гэжэ Цырен-Даша тухайда суг хүдэлдэг нүхэдынь хэлэдэг. Үнэхөөрөөшье тиимэл даа. Энээнэй гараар хэгдэһэн юумэн булта һайн байдаг. Энээнһээ 3—4 жэл урда һаалиин мал дээрэ түрүү һаалишамнай хүдэлжэ ябатараа, юундэшьеб хониной фермэдэ намайе эльгээгыт гэжэ колхозойнгоо правлениие гуйһан юм. Тиигэжэ хонишон болобо. Ороһоор лэ хонидойнгоо байра байдалтай танилсаад, хайшан гэбэл зүбөөр харууһалхаб гэжэ бодоо һэн. «Түрүүшын жэл бэрхэтэйл байгаа, хурьгадай түрэхэдэ хайшан гэжэ түлжүүлхэб, яажа гарзалуулхагүйб гэжэ һанаа үнөөн болохош, хайшан гэжэ түрэһэн эхэ хонидые зүбөөр эдеэлүүлхэб гэжэ һаналаа хубаадаг һэм» гэнэ. Он жэл ошожол байба. Оролдоһон ажалайнь үрэ дүн гаража ерээ. Үнгэрэгшэ жэл даажа байһан 200 эхэ хонинһоо 236 хурьга абаба. Энэнь урма зориг түрүүлээ. Ажахын энэ жэлдэшье хонидынь яһала һайн, тобир таргаар үбэлжэжэ байна.

Март һарын нэгэ үдэшэ... Цырен-Дашатай хонидойнь байра соо уулзабабди. Ехэл сүлөөгүй хэбэртэй, һаяхан гараһан хоёр хурьга тэбэриһэн ябаба. Эдэ хоёр түрэһөөр 30-30 минута болобо, мүнөө эхэдэнь табижа хүхүүлхэ хэрэгтэй гээд, хонидойнгоо дэлэнгые нойтон полотенцээр аршажа, хурьгадаа хүхүүлбэ. Нүхэр Дондокова 200 гаран хурьга абаад түлжүүлжэ байна. Ажал тухайнь асуухада: «Ажаллаха зэргээрээл ажаллаад байнабди, мүнөө хурьгадай түрэхэ халуун сагые һайнаар лэ үнгэргэхэ гэжэ оролдожо байнабди»,—гэжэ дарууханаар хөөрэнэ. Дүй дүршэлыень хараад үзэхэдэ иимэ байна. Хурьгалһан хонидынь булта һү ехэтэй, хурьгадаа һайнаар садхаана. Хонидойнгоо хээлиин ехэ болоходо, тэдэнээ тусхай рационоор, һайнаар эдеэлүүлнэ, тусхай сэбэр, сагаадагдаһан байрада байлгана. Хурьгадынь гараһан үдэр үдэрөөрөө илгагдан байлгагдана. Цырен-Даша Дондокова энэ жэл 200 хонинһоо 170 хурьга абаха түсэбтэй байбашье, 210-ые абаха уялга абаад ажаллажа байна. Эрхим ажалайнгаа түлөө мүнөө 6 хони нэмэлтэ түлбэри абаһан, мүн бүлөөрөө 1300 ажалта үдэр олоо. Закаменай аймагай «Дружба» колхозой хонишон Цырен-Даша Дондокова эрхим ажалайнгаа түлөө колхозой правлениин, парторганизациин зүгһөө хододоо шанда хүртэдэг.

В. Очиров.

Хонин ажалһаа 2,5 миллион түхэриг олзо абтаа

Мантай мүрысэдэг Агын округһоо

«Коммунизм» колхоз Агын Бурят-Монголой национальна округой томохон ажахынуудай нэгэн юм. Колхозой ажахын гол һалбари мал ажал юм. Үргэн уужам, үнэр баян тала дайдань нээрээшье, нэн түрүүн хонин ажал эрхилхэдэ угаа таарастай. Артелиин адуу мал жэлһээ жэлдэ олошоржо байдаг. 21700 толгой нарин ба нарибтар нооһотой хонидһоо гадна 1390 толгой эбэртэ бодо мал бии. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүриһөө 3 килограмм нооһон хайшалагдаа. Гансал хонин ажалһаа 2 миллион 500 мянган түхэриг олзо доход колхоз оруулаа. Тиин эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 2,2 центнер нооһон хайшалагдаа. Мүнөө жэлдэ колхознигуудай ажалта үдэр бүхэндэ 11 түхэриг 75 мүнгэн, нэгэ килограмм тарян хубаагдаа.

КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгада харюу болгон, «Коммунизм» колхозойхид ниитынгээ ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудые бултаараа зүбшэн хэлсээ.

Энэ жэлдэ хониной тоо толгойе 25 мянга болгожо, хонин бүриһөө 3 килограмм 500 грамм нооһо хайшалха, үнеэн бүриһөө 1500 литрһээ доошо бэшэ һү һааха, ниитын малые дутамаггүй тэжээлээр хангахын тула тарилгын талмайе 3380 гектар хүрэтэр ехэдхэжэ, гектар бүриһөө 10 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хуряаха гэжэ колхознигууд шиидээд, малай үбэлжэлгые һайнаар ябуулжа байна. Наукын туйлалтануудые хэрэглэн зоотехник Цыбиков болон хүдөө ажахын бусад мэргэжэлтэд һүүлэй жэлнүүдтэ искусственна аргаар үрэжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэжэ, һайн нооһотой хонидые шэлэн илгалга, бонитировко зүбөөр хэжэ, хонидой үүлтэр һайжаруулха талаар горьтойхон хүдэлмэри ябуулна. 1956 ондо СССР-эй Хүдөө ажахын министерство энэ колхозой хонидые нарин нооһотой «забайкальска» үүлтэрэй гэжэ баталаа һэн. Хонишон Б. Доржиева хонин бүриһөө 4,5 килограмм нооһо хайшалжа, 100 эхэ хонидһоо 103 хурьга абаа һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Долсон Балданова түрүүшынхеэ отара даажа абаад, хонишон болоо бэлэй. Жэлһээ жэлдэ тэрэ амжалта туйлана. Манай хонишон нүхэр Балданова Бурят-Монголой АССР-эй Зэдын аймагай хонишон Чойбсоновтой мүрысэдэг юм. Үнгэрэгшэ жэл нүхэр Балданова хонин бүриһөө 4,7 килограмм нарин нооһо хайшалжа, түрэл колхоздоо 150 мянга шахуу түхэригэй олзо оруулаа һэн.

Мүнөө колхозой хонишод үбэлжэлгэ үнгэргэжэ байна, хонидынь хүсэ шадал һайтай, гарзалнагүй. Колхозой 3 отарада хонид хурьгалжа эхилээ. Эндэ туһалалсахыень колхозой правлени хэдэн хурьгашадые эльгээбэ, түрэхэ ба түрэһэн эхэ хонидые эдеэлүүлгэ һайжаруулагдаба.

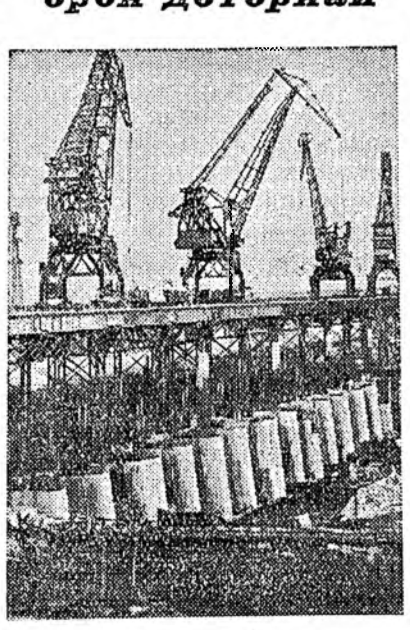
Һүүлэй үедэ колхоздо барилга олоор хэгдэнэ. Үхэрэй—18, тугалай 10 байра, хониной 30-аад байра, силоснэ 3 набтар башни гэхэ мэтэ нүхэр Жигдыловэй даадаг бригадын дархашуулай хүсөөр баригдаба. Гадна колхознигуудай байха 20 гаран байшан гэрнүүд табигдаа. Колхозой центр хүсэд электрифицировалагдээ, гадна колхознигууд бүхэнэй гэртэ радио дуугаржа, түрэл ороной түб хото Москва, мүн Улан-Удэ, Чита городуудһаа дикторэй абяан дуулдадаг болонхой. Гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр тушааһанай ашаар һүүлэй 2—3 жэлэй туршада 13 автомашина колхоз худалдажа абаа. Тэдэнэй байха типовой, дулаан гараж үнгэрэгшэ жэлдэ шэнээр баригдаа. Фермэ дээгүүр автоуһалуури, дүүжэн харгы, солоомо буйлуулдаг кормозапарник Могойтын МТС-эй механизаторнуудай туһаламжаар тогтоогдоо.

—Солоомо буйлуулжа үнеэдтэ эдюулхэдэ һү һаалга нээрээшье элитэ дээшэлнэ,—гэжэ һаалишад хөөрэлдэдэг. Колхозой түрүү һаалишад Долсон Цыренова, Цырегма Будуева, Долсон Цыденова ба бусад үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1500 гаран литр һү һааһан һаа, мүнөө жэл 2500 литрһээ доошо бэшые һааха уялга абаад, хүдэлмэрилжэ байнад.

«Коммунизм» колхозой малшад ниитын мал ажалай ашаг шэмэ, олзые дээшэлүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Г. Дондоков.

Түрэл орон доторнай



Сталинградска ГЭС-эй барилгада. ГЭС-эй котлован харагдажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Шэнэ газарта байдаг таряанай совхоз бүхэндэ шубуунай фермэ байгуулагдаха ёһотой

АЛМА-АТА, мартын 11. (ТАСС). Казахстанай шэнэ газарай таряанай совхозууд шубуу үсхэбэрилнэ. Хойто-Казахстанска областиин Джамбулай нэрэмжэтэ совхоз тогтоогдоһонһоо хойшо гурбадахи жэлдээ таряанай үлээдэһээр 12 мянган тахяа тэжээгээ. Энэ совхоз 7,5 тонно шубуунай мяха, мүн 80 мянган үндэгэ гүрэндэ тушаагаа. Мүнөө совхоз 20 мянган тахяа мяхан болгохоор үсхэбэрилхэ түсэбтэй.

Казахстанай шэнэ газарай совхозуудта мүнөө хамта дээрээ 130 мянган шубууд бии. Мүнөө жэлдэ ажахы бүхэндэ 3—4 мянганһаа үсөөн бэшэ эмэ шубуу үсхэбэрилхэ зорилго табигданхай.

Хонид олоор хурьгална

ФРУНЗЕ, мартын 11. (ТАСС). Киргизиин хониной совхозуудай фермэнүүдтэ олон мянган хонид хурьгалаа. Олохон ажахыда үбэлэй сагта хонидые хурьгалуулдаг болгоһоной ашаар, олон хурьган абтаа. Жэшээнь, «Катта-Талдык» болон Джаргетальский гэжэ совхозуудта 100 хонин бүриһөө дунда зэргээр 140 хурьган абтаа.

Хабарайхида орходоо үбэлэй сагта 100 хонин бүриһөө 8—10 хурьгаар олон хурьган абтана гэжэ Киргизиин совхозуудай министерствынхид ТАСС-эй корреспондентдэ мэдээсэбэ. Эдэ залуу хонидые эхин түрүүшынхеэ хайшалхада 200 грамм ехэ нооһон абтана.

Эрэлхэг зоригтой Дана басаган

ЗБОРОВ, (Тернопольско область). Грабковецкэ долоон жэлэй һургуулиин зургаадахи классай һурагша басаган Дана Бойко гэртээ харижа ябатараа, харгы дээрэ хүнэй хэбтэжэ байхые харажархиба. Тэрэ хүн үзайн галай утаһа бариад, нюурынь ехээр уршаганажа, нюдэниинь анинхай байба. Энэ хүн электрическэ тоогто сохюулаа гэжэ басаган тэрэ дороо ойлгобо. Электрическэ тоогто сохюулһан хүндэ хүрэхэнь аюултай гэжэ басаган мэдэһэншье һаа, удаан маргажа байнгүй номтой портфелеэрээ шабын түмэрые хэдэн дахин сохибо. Тиихэдэнь тэрэ түмэрынь хүнэй гарһаа мултараа. Тэрэ хүниие арай гэжэ хажуу тээшэнь болгоод, Дана МТС-эй мастерскойдо түргөөр гүйжэ ошоод, иимэ юумэн болоһон тухайнь хүдэлмэришэдтэ дуулгаба. Хүдэлмэришэд тэрэ хүндэ медицинскэ туһаламжа үзүүлээ. Энэнь Шпак гэжэ киномеханик байба. МТС-тэ шэнэ фильм харуулхаа байтарынь, электрическэ ток үгтэхэеэ болишоходонь, Шпак электросетиие өөрөө заһаха гэжэ ябаһаар аюулда ороһон байгаа. Лаб үхэхэеэ байһан киномеханигые пионеркэ Дана Бойко абараа.

(ТАСС).

Манай комсомолшуудай эдэбхи

Залуу наһанайнгаа зориг хүсые зон нүхэдэйнгөө зол жаргалай аша туһада бултыень үгэхэ гээшэ манай залуушуулай магтаалта һайхан заншал мүн.

Орон нютагаа улам хүгжөөхэ хүсэлэнтэйгөөр оролдон ажаллажа байдаг манай колхозой залуушуулай эдэбхи хэшээл һүүлэй үедэ һураггүй дээшэлээ. Тиихэшье ёһотой. Түрэл партимнай түүхэтэ съезд совет оронноймнай бүхы ажабайдалда туйлай ехэ дэбжэлтэ үүсхээ. Манайшье залуушуул угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр ажаллана.

Олон тоото залуушуулай дундаһаа шалгарһан эрхим хүбүүд, басагаднай комсомолой зэргэдэ ябана. Гуша гаран комсомолшуудай 10-ниинь хамтын ажалай баялиг болохо мал ажал дээрэ хүдэлмэрилнэ. Мүн таряан ажалай, барилгын бригаданuudта комсомолшууд олон.

Мүнөө манай колхозой малшад үбэлэй сагта түл олоор абаха, һү ехээр һааха зорилготойгоор ажаллажа байнхай. Энэ шухала хэрэгтэ комсомолшууд ехэхэн үүргэ дүүргэнэ. Шэнэ гараһан түлнүүдые гарзалуулангүй түлжүүлжэ абахын тулада комсомолой организаци хонин ажалда 10 гаран комсомолшуудые нэмэжэ эльгээгээ. Ниитын зөөридэ эзэн ёһоор хандадаг зоригтой зүрхэлиг комсомолшууд Б. Жигмитдоржиев, Н. Негодяева, Д. Базаров, Д. Ванкеев болон бусад эдэ үдэрнүүдтэ сулөө забдагүй ажаллажа байна. Зорилгоо зүбөөр ойлгоһон залуушуул эрхимээр ажаллахынгаа хажуугаар, малшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулалсажа, партийна организацида туһална.

Колхоздомнай баригдаха шэнэ клубай барилгые комсомолшууд шефтээ абаад, модо шулуу бэлэдхэлсэжэ захалаа. Барилгын хүдэлмэриие түргэнөөр ябуулхын тулада залуушуул хирэ хирэ болоод лэ воскреснигүүдые үнгэргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Февраль һарада үнгэргэгдэһэн воскреснигтэ 142 хүн хабаадалсаа. Колхознигуудтай хамта Дээдэ Худанай дунда һургуулиин, Молотовой нэрэмжэтэ колхоздохи долоон жэлэй һургуулиин һурагшад, багшанар воскреснигтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хоёр үдэрэй туршада 212 кубометр модо отолһон, тэрэнэйнгээ хахадые барилга хэхэ газартань шэрэжэ асарһан байна. Модо шэрэлгэ дээрэ 2 автомашина, 2 трактор хүдэлөө. Воскреснигтэ хабаадалсаһан комсомолшууд болон залуушуул, мүн правлениин гэшүүд, коммунистнар правлениин, парторганизациин магтаалда хүртэһэн байна.

Нютагай комсомолшууд болон залуушуул колхознигуудай дунда ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулалсана. Жэлэй эхинһээ хойшо 10 лекци колхозуудаар уншагдаа. Лекци уншалгада хүдөөгэй интеллигенци—багшанар, мэргэжэлтэд хабаадуулагдана. Зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ хүдөөгэй библиотекэ, клуб, улаан булан, культбаза ехэхэн үүргэ дүүргэдэг болонхой. Культурын эдэ гуламтануудта олон залуушуул, комсомолшууд хүдэлмэрилнэ. Агитаторнууд Ц-Д Цыдыпов, Г. Цыбиков, Ц. Цыренжапов, багшанар М. Турунхаева, М. Цыбиков, Ц. Заятуев, Д. Найданова, Т. Цыденова болон бусад ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байна.

Б. Буянтуев, Хэжэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой комсомолой организациин секретарь.

Зоримгой ажал

Оронго гэжэ гол дээрэ баригдаһан хаалта нилээд хуушаржа, заһабарилга хэгдэхээр болоһон юм. Теэд нёдондо хүдэлмэриин хүсэн багадажа, саг соогоо заһабарилагдангүй үлөө һэн. Тиимэһээ «Улаан-Оронго» колхозойхид сабшалангай ехэхэн талмай уһалха аргатай байбашье, хаалтын заһабарилагдаагүй дээрэһээ уһалууриин хүдэлмэри мүртэйгөөр хээгүй, тэрэнэй эсэстэ ногоон муугаар гараһан байна.

Мүнөө жэлдэ аймагай комсомолой организаци хаалта заһабарилха хэрэгтэнь «Улаан оронгынхидта» туһалха гэжэ шиидээ. Тиигээд хэдэн олон комсомолшууд болон залуушуулые тэндэ эльгээгээ.

Залуушуулай урда ехэхэн зорилго табигданхай. Тэдэнэр 200 кубометр шулуу бэлэдхэхэ, котлован сооһоонь 150 кубометр мүльһэ болон шорой гаргалсаха, мүн хаалтын гол барилгада хүрэһэн мүльһэ түгдэлжэ гаргаха, 100 кубометр жэжэ шулуу бэлэдхээд, котлован руунь хаяха юм.

Тиин, зоримгой бэрхэ комсомолшууд болон залуушуул эбтэй эетэйгээр ажаллажа, нилээд хүдэлмэри хэбэ. Залуушуул богонихон болзор соо 200 кубометр мүльһэ түгдэлжэ гаргаа, хэдэн арбаад кубометр шулуу зөөгөө. 60 гаран кубометр мүльһэн зөөгдэжэ асарагдаа. Мүн 200 шахуу кубометр жэжэ шулуун бэлэдхэгдэжэ, асарагдаа.

Залуушуулай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Залуушуул нүхэд Шолохова, Масколенко, Наконечная, Вакарин, Дмитриев, Мацкеевич болон бусад мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябажа нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулна.

«Улаан Оронго» колхозой правлени болон партийна организаци залуушуулай бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха бүхы нүхэсэл байгуулаа. Залуушуул һайн байрада байна, эдеэ хоолоор дуталданагүй.

Комсомолшууд болон залуушуулай заһабарилжа байһан хаалтын ашаар колхоз 150 гаран гектар сабшалангай, таряалангай газар уһалха байна.

С. Нимаев.

Иволга.

Аймагай газетэнүүдэй хуудаһануудһаа

ОХИН-БУЛАГАЙ МТС-эй 25 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Бичүрын аймагай ажалшад Охин-Булагай МТС-эй 25 жэлэй ойе һая тэмдэглэбэ. Түс МТС 1932 ондо эмхидхэгдэһэн юм. Тиихэдэ МТС 28 трактортай, БДО-34 маркын хоёр молотилкатай байгаа һэн. Мүнөө энэ МТС харьяата колхозуудайнгаа хүдөө ажахые хүсэдөөр механизацилжа, газар таряаланай культурые дээшэлүүлхэ аргатай болонхой.

Эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо түс МТС элдэб маркын 134 трактор, 132 сеялкэ, 16 молотилка, 300 гаран прицепной элдэб машина абаһан байна. Мүнөө эндэ 73 трактор, тэрэ тоодо 44 дизельнэ, 44 комбайн, хүдөө ажахын бусад олон машина бии. Хүсэтэ техникын, мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдэй олон болохо тудам колхозуудай хүдөө ажахы улам үргэнөөр механизацилагдажа байна. Хэрбээ 1935 ондо хабарай тарилгын 81 процентнь, таряа хуряалгын — 18 процентнь механизмын хүсөөр хэгдээр байгаа һаа, 1956 ондо эдэ хүдэлмэриин 99,5 процент механизацилагдаа. Барилгада ехэ анхарал хандуулагдана. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада байрын хоёр гэр, хүдөө ажахын машинануудые хадагалха хоёр һарабша, машинануудай частьнуудые хадагалха склад, баня баригдаа. Механизаторнуудта хоёр дабхар хамтын байра, метеорологическэ станциин гэр баригдажа байнхай. МТС һайн бэлэдхэлтэй олон мэргэжэлтэдтэй.

Эндэхи механизаторнууд МТС-эйнгээ 25 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан тракторнуудаа болзорһоонь урид заһабарилжа февралиин 20-до дүүргэбэ.

«Ленинский путь», Бичүра.

ФЗО-гэй ҺУРАГШАДАЙ ВЫСТАВКЭ

ФЗО-гэй 16-дахи һургуулида һонирхолтой выставкэ эмхидхэгдэбэ. Түс һургуулиин һурагшадай уран гараар бүтээгдэһэн мебель, гоёор урлалан дархалагдаһан 50 гаран элдэб зүйл эндэ харуулагдаба. 4-дэхи группын һурагшад Анатолий Тугаринов, Геннадий Скрипка, Владимир Коротаев гэгшэдэй хэһэн типовой байрын гэрэй макет ехэ һонирхолтой байба. Буфет, этажеркэ, түхэрэен стол, радиоприёмник табиха тумбочка, шатарай заахан стол, стул, табуреткэ гэхэ мэтэ уранаар, гоё һайханаар хэгдэнхэй. Һурагшад Галя Мостицкая, Нина Укоева, Гутя Коробенкова, Дина Собенникова, Рая Жаркова гэгшэдэй уранаар оёһон зүйлнүүд, тэдэнэй оюун бэлигэй байһые харуулба. А. С. Пушкинай, Зоя Космодемьянскаягай, Алексей Максимович Горькиин портредүүдые һурагшад шадамар бэрхээр зураһан байна. Энэ выставкые олон хүн хаража һонирхоо.

«За металл», Городок.

БУЛГА ОЛООР БАРИНА

Холын Хойто-Байгалай аймагай Чая голой эрье шадараар агнуури хэгдэжэ болоһоор оройдоол гурбан жэл болохоо байна. Энэ үбэлэй сезондо 9 агнуушадые бүридхэһэн бригада булга амидыгаар барижа байнхай. Энэ үбэлэй агнуури хэжэ эхилһэнһээ хойшо тэдэнэр 200 шахуу баргажанай булга бариба. Эндэһээ баригдаһан булган манай орон бусад нютагуудта эльгээгдэжэ үсхэбэрилэгдэхэ юм.

— Эндэхи ой тайга элдэб аң гүрөөһөөр элбэг. Булган, үнэгэн гэхэ мэтэ үнэтэ аң, мүн гүрөөһэн, шоно олон юм, — гэжэ агнуушадай бригадир Александр Трофимович Полегуев хөөрэнэ.

Чая голой ой тайгые һайнаар хэрэглэхын тула ерэхэ зундаа агнуушадай һайн байра эндэ түхеэрэгдэхээр хараалагдана. Ингэжэ энэ, энэ газарнуудта агнуури хэгдэдэг болохо юм. Мини, Шонторы, Кунерма голнуудай шадархи ой тайгада агнуушад түрүүшынхеэ гараха байна.

«Красный байкалец», Хойто-Байгал.

ҺУРАГШАД МАЛ АЖАЛТАЙ ТАНИЛСАНА

Һурагшадые ажалда дураталгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ Хүлэй долоон жэлэй һургуулиин дирекци, багшанар ехэ анхарал хандуулна. Һуралсалай жэлэй тэнгэһээ хойшо Маленковой нэрэмжэтэ колхозой мал ажалай фермэнүүдтэ һурагшад хэдэ дахин ошоһон байна. Һүнэй-товарна фермэдэ тэдэнэр экскурсиар ошожо, һаалишадай ажалтай танилсаа. Мүн тэдэнэр воскресник хэжэ, һаалишадта малайнь байра сэбэрлэжэ үгэһэн, концерт харуулһан байна. Гадна, шубуунай, адуунай, хониной фермэнүүдтэ һурагшад ошожо, ажал хүдэлмэриитэйнь танилсаба.

«Улаан туяа», Хори.



Закарпатска область. Мухачевска районой Великие Лички гэжэ тосхоной библиотекэһээ 700 шахуу хүн ном абажа уншана. Уранһайханай, политическэ, хүдөө ажахын болон бусад литературын 7 мянга хахад том тэрэ библиотекэдэ бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүдөөгэй библиотекэдэ. (Баруун гарһаа) библиотекын даагша М. Ю. Логойда, колхозниигууд М. В. Балог, Е. Ф. Гисэй болон Е. Ю. Луканинец гэгшэд байна.

ТАСС-эй фотохроника.

Мүнөө жэлдэ хэблэгдэхэ номууд

Коммунистическэ партиин хүтэлбэрээр баатар габьяата совет арад үдэр ерэхэ тума улам ехэ амжалтануудые туйлажа, коммунизм тээшэ дабшалгаяа түргэдхэнэ. Ажалай гайхамшаг амжалтануудые туйлаһанай ашаар совет хүнүүдэй жаргалта байдал бүри һайжарна, культурна эрилтэ хэрэглэлнүүдынь ургана. Тиимэ эрилтэнүүдэй нэгэниинь—гоё һайханаар хэблэгдэһэн, гүнзэгы удхатай ном болоно. Ном гээшэмнай хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенциин үдэр бүриин шухала хэрэгсэл болоһхой.

Манай республикын үргэн олон уншагшадай эрилтэ хэрэглэлые хангахын тула Бурят-Монголой номой хэблэл номуудые жэл бүри улам олоор хэблэн гаргаһа. Жэшээнь, 1955 ондо ниитэ дээрээ 810 хэблэлэй хуудаһан* хэмжээтэй 140 ондо ондоо ном хэблэгдэһэн һаа, 1956 ондо ниитэ дээрээ 824 хэблэлэй хуудаһан хэмжээтэй 147 ном хэблэгдэжэ гаргагдаһан байна. 1957 ондо ниитэ дээрээ 850 хэблэлэй хуудаһан хэмжээтэй 152 ондо ондоо нэрэтэй ном 400 мянга гаран хэһэг тиражтайгаар хэблэгдэхэ юм.

Тэдэнэй тоодо В. И. Ленинэй хэдэн зохёолнууд бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдажа, хэблэгдэхэ гэбэл: «Тохёолдожо болохо һандарал ба тэрээнтэй хайшан гэжэ тэмсэхэ тухай», «Революциин гол асуудалнуудай нэгэн», «Большевигүүд засагаа абаха ёһотой», «Большевигүүд гүрэнэй засаг барижа шадаха гү?», «Революциин зорилгонууд» гэхэ мэтэ ба бусад зохёолнууд болоно.

1957 оной хэблэлэй түсэб соо политическэ номууд ехэхэн һуури эзэлнэ. Энэ литература партиин XX съездын, КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые үргэн арад зоной дунда ойлгуулан нэбтэрүүлхэ, партийна болон советскэ хүдэлмэриин түрүү дуй дүршэлые сог-солон харуулха зорилготой юм.

Уран зохёолой талаар ородой классигуудай, совет уранзохёолшодой номууд: А. С. Пушкинай «Белкинэй повестьнууд», М. Шолоховой «Хахалагдаһан шэнэ газар» 1-дэхи ном, В. Овечкинэй «Районой юрын үдэрнүүд» гэһэн очеркнууд гэхэ мэтэ бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдажа, хэблэгдэхэ. Энээнһээ гадна, манай республикын уранзохёолшодой олон зохёол хэблэгдэхээр хараалагдана. Хоца Намсараевай «Зохёолнуудай суглуулбариин» 1-дэхи том, Н. Балданогой «Шэнэ пьесэнүүд», Ж. Тумуновай «Алтан бороо» гэжэ роман, Ч. Цыдендамбаевай «Шэнэ гэр» гэжэ рассказууд, Д. Батожабайн «Адуушанай дуун» гэжэ повесть болон бусад мүнөө хэблэлдэ бэлэдхэгдэжэ байна.

*Нэгэ хэблэлэй хуудаһан соо 16 нюур багтадаг.

Һургуулиин наһа хүсөөдүй ба[...] шуул болон һурагшадта зорюул[...] даһан 10 гаран жэжэхэн зох[...] баһа бэлэдхэлэй класcһаа эхил[...] 7-дохи класс хүрэтэр үз[...] 30 учебнигүүд ород, бурят-мон[...] хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэн гарга[...]ха юм.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин аб[...] далнуудта зорюулагдаһан 30 га[...] брошюра хэблэгдэхээр хараала[...]на. Тэдээн дотор малшадай, һаа[...] шадай, хонишодой, гахайшал[...] мүн бусад түрүүшүүлэй дуй дүр[...] согсологдохо, хүдөө ажахын эко[...] мико, механизаци болон электр[...]фикаци тухай бэшэгдэхэ байна.

Эрдэм ухаанай асуудалнууд[...] бэшэгдэхэ номуудые нёдондо[...] хиһоо олоор хэблэхэ гэжэ түсэбл[...]дөө. Бурят-Монголой АССР-эй т[...] хын хоёрдохи том, Культурын [...] учно-шэнжэлэлгын институт[...] Пединститудай болон Зоовети[...] тудай эрдэмтэдэй записка[...] «Бурят-Монголой АССР» гэһэн [...] Буянтуевай, Г. Раднаевай ном, [...] рят-Монголдо Октябрьска соц[...] листическэ революциин хайшан [...] жэ болоһые харуулһан 1917–[...] онуудай үеын архивай докумен[...] нүүдэй суглуулбари болон бус[...] ехэ зохёолнууд хэблэгдэхээр түсэ[...] лэгдөө.

Тэрэшэлэн үйлэдбэриин-техни[...] ческэ, культурно-гэгээрэлэй, х[...] заар ороноо шэнжэлхэ асуудалну[...] даар олон номууд бэшэгдэжэ, хэ[...] лэгдэхэ юм.

Тэрээнһээ гадна, Агуухэ Окт[...] брьска социалистическэ револ[...] циин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаж[...] ниитэ дээрээ 100 гаран хэблэл[...] хуудаһан хэмжээтэй 10 гаран н[...] хэблэгдэхээр бэлдэгдэжэ байнха[...] Тэдэнэй тоодо: нүхэр П. Ты[...] киловэй «Бурят-Монголой бол[...] шевигүүд Агуухэ Октябрьск[...] социалистическэ революциие б[...] лэдхэхэ, бэелүүлхэ үедэ» гэһэн но[...] нүхэр Б. Цыбиковэй «Ород ба [...] рят-монгол арадуудай эбдэршэг[...] хани барисаан», Р. Шниперэй «Б[...] рят-Монголой ажалшадта Сове[...] скэ засаг юу үгөөб», В. Хомхоло[...] «Бурят-Монгол орон СССР-эй ар[...] дуудай нэгэдэмэл бүлэ соо» гэһ[...] ном, «Байгалай үмэнэ боло[...] граждан дайнда хабаадагшада[...] дурдалганууд», «Бурят-Монголи[...] Агуухэ Октябрьска социалисти[...] ческэ революциин 40 жэлэй ойд[...] гэһэн статьянуудай суглуулбари [...]хэ мэтэ номууд бии.

Дурсагдаһан бүхы номуудые э[...] хим шанартайгаар, саг болзор соо[...] хэблэжэ, үргэн олон уншагшада[...] эрилтые хангаха гээшэ Бурят-Мо[...] голой номой хэблэлэй хүдэлмэр[...] лэгшэдэй шухала зорилго болон[...] Энэмнай Агуухэ Октябрьска со[...]циалистическэ революциин 40 жэл[...] алдарта ойе угталгада зорюулагд[...]һан бэлэг болохо байна.

Д. Норбое[...]

Эмхидхэлэй хүдэлмэриин үрэ

Урда жэлнүүдтэ манай колхоз өөдэгүй дүнгүүдтэй байһан юм. Ургаса ногоон муугаар гаража, колхозой мал ажал ехэ гээгдэлдэ ороһон байгаа. Артелиин ажахын гол һалбари—мал ажалай иимэ ехээр гээгдэһэнһээ боложо, колхозой ашаг олзо жэл бүри бага байгаа. Урзанда жэлдэ колхоз үнеэн бүриһөө 465 литр һү һааһан юм. Энэ тоо юу харуулнаб? Нэн түрүүн мал ажалдаа анхаралаа багаар хандуулдаг, малаа хуушанайхяараал харууһалдаг, эдёэлүүлдэг байһыемнай гэршэлнэ. Теэд иимэ байдалые саашадань тэсэжэ болохогүй байгаа. Тиимэһээ партбюро коммунистнуудай үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлхын тула хэмжээ абажа захалаа. Коммунист бүхэн дааһан участогтаа эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха зэргэтэй гэжэ партбюро эрилтэ табина. Парторганизациин, мүн коммунистнуудай ябуулжа байһан эмхидхэлэй болон ойлгууламжын хүдэлмэри тушаа хэдэн үгэ хэлэхээр байна.

Урзанда жэлэйнгээ дүнгүүдые шэнжэлжэ үзөөд, партбюро нёдондо хабарһаа эхилэн, тэжээлэй һайн база байгуулха, барилга ехээр хэхэ тушаа эрид шууд хэмжээ абажа захалһан байна. Эгээн түрүүн тэжээл бэлэдхэлдэ ехэ анхарал табигдаа. Тэжээлые хаһа соонь, түргэнөөр, ехээр бэлэдхэжэ абахын тулада партбюрогой дурадхалаар колхозой правлени энэ хүдэлмэридэ ябагшадые урмашуулха 5 янзын шан тогтооһон юм. Алба захиргаанай бүхы хүдэлмэрилэгшэд, шофёрнууд, үбгэд, хүгшэд үбһэ хуряалгада гаргагдаһан байгаа. Ажалай дүнгүүд үдэр бүри гаргагдажа, зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдадаг һэн. Үбһэ хуряалгын ябаса, хүдэлмэриин шанар, ажалай журам тухай асуудалнууд хэдэн удаа партбюрогой заседани, бригадын суглаан дээрэ табигдадаг байгаа. Ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри һайжаруулагдажа, социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ.

Иигэжэ зунай үедэ хамта 20966 центнер һайн шанартай үбһэн бэлэдэгдээ. Колхоз болоһоор түрүүшынхеэ энэ жэлдэ 1644 центнер ногоон ожоро, 1998 центнер набша мүшэр, 18334 центнер зелёнко, 1500 центнер солоомо, 16100 центнер шэмэтэ тэжээл бэлэдхэгдэжэ абтаа. Иимэ ехэ зорилго бэелүүлгэдэ коммунистнууд, комсомолшууд шиидхэхы үүргэ дүүргээ.

Ажахын энэ жэлэй эхилэмсээр колхозой парторганизаци үбэлэй сагта һү һаалгые горьтойгоор дээшэлүүлхэ зорилго табяа. Коммунистнуудай үүсхэлээр һаагдадаг үнеэдые бултыень уяада байлгажа харууһалдаг болгохо гэжэ партбюро правленидэ дурадхаа. Энэ үүсхэл хэшээн дэмжэгдэжэ, 480 үнеэн уяада байлгагдаа. Шэнэ юумэ бэрхэтэйгээр нэбтэрдэг. Түрүүшээр һү һаалгамнай бирагүйхэн байгаа һэн. Коммунистнууд энэ асуудалые партбюро дээрэ табиһан юм. Бюрогой заседанида фермые даагшанар, бригадирнар, малшад байлсажа, дутагдалнуудые элирүүлһэн, дурадхалнуудые оруулһан байна. Партбюрогой шиидхэбэриин хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһые шалгаха зорилгоор партийна суглаанай болохоло үбһэ тэжээл, зелёнко саг соонь асаруулха тушаа хэмжээ абангүй байжа, правлени хүрсаар шүүмжэлэгдээ. Тиигээд правлени болон комплексно бригаданууд хадаа табан хоногой туршада холо бэлдэгдэһэн үбһэ, зелёнкые бултыень асаруулха хэмжээ абаха ёһотой гэжэ партийна суглаан дураадхаһан байгаа. Энэ шиидхэбэри табан хоног соо дүүргэгдээ.

Иигэжэ манай коммунистнууд, колхознигууд малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, һү һаалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тохёолдоһон дутагдалнуудые хаһа саг соонь элирүүлэн усадхана. Энээнэй ашаар ажал хэрэгнай урагшатайгаар ябадаг болонхой. Малай хүшэ тамир һайн. Үбһэ тэжээл гамтайгаар гаргагдана. Һү һаалгамнай дээшэлжэл байна. Январь һарын дүнгүүдээр аймаг соогоо түрүүлжэ, партиин айкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байгаабди. Һү һаалгамнай хоёр шахуу дахин дээшэлээ. Нэгэдэхи комплексно бригада һү һаалгые гурба дахин дээшэлүүлээ. Удаадахишье һаранuudта яһала ехэ һүн һаагдаба.

Ажахын жэлэй 5 һарын туршада һү абалга урда жэлэй энэ үеынхиһөө 87 процентээр ехэ болоһон байна. Шадамар һаалишад Эржэма Галсанова, Намсалма Гатапова, Бутыд Ринчинова, Дари Гатапова болон бусад февраль һара соо һү һаалгые январь һарынхида орходоо 1,5 дахин дээшэлүүлбэ.

Түрүүшын энэ амжалтада коммунистнуудай үүргэ угаа ехэ гээшэ. Парторганизациин 50 гаран коммунистнуудай хахадынь мал ажал дээрэ хүдэлмэрилнэ. Коммунист бүхэн дааһан ажалайнгаа түлөө харюусаха, ажал дээрээ жэшээ харуулха ёһотой гэжэ партбюро заадаг. Манай коммунистнууд уялгаяа наринаар бэелүүлнэ. Партиин гэшүүн Д. Шагдуровагай, М. Будаевагай даадаг гүүртынхид һайн ажалаараа бүхы колхознигуудта үльгэр жэшээ харуулна.

Манай парторганизаци, коммунистнууд ажахын ямар нэгэ асуудалые шиидхэхэдээ уридшалан колхознигуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг байна. Мүнөө зоной дунда политическэ хүдэлмэри зааханшье һуладхажа болохогүй. Тиимэһээ парторганизаци ниитэ-политическэ хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха зорилготой.

Һунгалтын урда тээ ниитэ-политическэ хүдэлмэриие нилээд һэргээжэ шадаабди. Мүнөө энэ хүдэлмэриие һуладхангүй ябуулха шухала. Колхоздомнай 30 гаран коммунистнууд болон комсомолшуудһаа бүридэһэн агитколлектив бии. Агитколлективэй хүдэлмэри нилээд һайжараа. Агитатор Э. Урбагаровай хүдэлмэриие тэмдэглэхээр. Эдэбхитэй энэ агитатор партиин гэшүүн нүхэр М. Будаевагай даадаг гүүртэдэ хододоо ошожо, малшадай дунда һонин хөөрэлдөө хэдэг, газетэ уншадаг, тэдэнэй зориг бадаруулан уряалдаг. Комсомолой организациин секретарь нүхэр Д. Раднаева эдэбхитэй агитаторнуудай нэгэн болонхой. Малшадай культурна ажаһуудалай эрилтые хангаха тушаа агитатор ехэ ябуулга хэнэ. Агитатор Раднаева ажал дээрээшье жэшээ харуулдаг. Тэрэнэй хүдэлмэрилдэг залуу малай гүүртэдэ үбэлжэлгэ һайнаар үнгэржэ байнхай.

Иигэжэ манай коммунистнууд болон комсомолшууд нютагай зониие зоригжуулан ударидаха ехэхэн хүсэн болонхой. Партийна организаци бүхы колхознигуудтай хамта ажал хэрэгтээ бии байһан дутагдалнуудые усадхаха тушаа хэмжээ абана. Мүнөө үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын хажуугаар, һү һаалга, түл абалга, тарилгада бэлэдхэлгэ гэхэ мэтын шухала асуудалнуудые һайнаар шиидхэхэ шухала. Эдэ асуудалнууд парторганизациин гол анхаралда байна.

А. Раднаев, Баргажанай, аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

Хүдөөдэхи барилгашадай амжалта

Республикын колхозуудта 1956 оной IV квартал соо малай байранuudые барилгын талаар дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөөд, энээндэ илаһан Кударын аймагта дамжуулгын Улаан туг үлөөхэ гэжэ тогтообо.

Кударын аймагай колхозууд 1956 ондо малай байранuudые бариха түсэбөө 6 дахин үлүүлэн дүүргэһэн байна. Эндэ малай байранuudһаа гадна, мүн 4 зернохранилищи, 1 овощехранилищи, 1 таряанай хушагдамал ток, хирпиисын завод, дархалалгын 2 мастерской, 3 гараж, 3 культбаза, үхибүүдэй 2 сад, 2 баяни, колхозой гэшүүдэй байха 55 гэр болон бусад байранuud бэлэн болгогдожо үгтөө. Барилгын хүдэлмэринь колхозуудай барилгын бригаданuudаар бэелүүлэгдэнэ.

Мүн Сэлэнгын, Түнхэнэй, Курумканай, Кяхтын, Бичүрын, Хэжэнгын, Баргажанай, Заиграйн, Яруунын, Хориин, Зэдын, Кабанскын а[...] магуудай барилгынгаа түсэб дүү[...] гэжэ, һайн үрэ дүн туйлаһые[...] БМАССР-эй Министрнүүдэй Сов[...] тэмдэглэбэ.

Хориин, Закаменай, Иволгын а[...] магуудай малай байра барилга[...] гээгдэлтэй байһаниинь заагдаа.

Республикын Министрнүүдэй С[...]вет колхозно барилгашадай дүн[...] дэлгэрһэн социалистическэ мүр[...]сөөндэ хабаадажа, амжалта т[...]лаһан 91 барилгашадта «Республи[...]кын колхозуудай эрхим барил[...]ша» гэһэн нэрэзэргэ олгобо. Тэдэн[...] дунда нүхэд Доноев, Жигмыто[...] Найданов («Улаан Тори» колхоз) Филиппов, Осинкин, Савельев, (То[...]риин аймагай «Коммунизм» колхоз) Цыренов, Галсанов, Дашиев (За[...]каменай аймагай Ворошиловай н[...]рэмжэтэ колхоз), Цыбиков, Та[...]пов (Мухаршэбэрэй аймагай Моло[...]товой нэрэмжэтэ колхоз) бии.

Д. Петров.

ЗАГАҺА ЕХЭЭР БАРИХЫН ТYЛӨӨ ТЭМСЭЕ

Улаан тугаа дахяад абаба

Агуухэ Октябриин 40-дэхи ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн Усть-Баргажанай загаһанай заводто улам үргэдэжэ байна. Март һарын түрүүшын үдэрнөө консервын цехын хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа бүтээсые эрид дээшэлүүлбэ. Түрүүшын арбан үдэр продукци гаргаха һарын түсэб 40 гаран процент дүүргэгдээ.

— Январь һарада бидэнэр загаһанай багаар тушаагдаһан дээрэһээ түсэбөө дүүргэнгүй, хүлеэжэ байһан дамжуулгынгаа Улаан тугые алдааһэмди. Февраль һарын хүдэлмэриин дүнгөөр Улаан тугаа гэдэргэнь бусаажа шадаабди,—гэжэ тус цехын начальник нүхэр Смирнов хөөрэнэ.—Мүнөө хабарай һара гаража, загаһан элбэгээр барингдадаг боло. Тиимэһээ бүхы хүсэеэ элсүүлжэ, тушаагдаһан загаһые түргөөр консервэ болгохын түлөө тэмсэнэбди.

Цехын хүдэлмэришэдэй дунда түсэбөө үлүүлэн дүүргэгшэд үдэр бүри олошорно. Хүдэлмэришэд Марфа Ефимова, Анна Осипова, Клара Дубинина болон бусад үдэр бүхэнэйнгөө нормые 130—150 процент дүүргэжэ, заводойнгоо хүндэлэлэй доскада бэшэгдэнхэй. Энэ цехынхидһээ жэшээ абан, заводой бусад цехынхид уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхые оролдоно.

Л. Вокин.

Республика дотор 1957 оной I кварталда загаһа бариха түсэбэй дүүргэлтэ тухай

Мартын 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Яруунын загаһанай завод	100
Кабанскын загаһанай завод	84
Горячинскын загаһанай завод	57
Усть-Баргажанай загаһанай комбинат	52
Дубининска загаһанай завод	44
Н-Ангарска загаһанай комбинат	40
Дундаж	64

Кабанскын аймагай загаһа барилгын колхозууд мартын 5-да кварталайнгаа түсэбөө 122 процент дүүргэжэ, республика доторой түрүүлжэ ябана. Энэ аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ загаһа барилгын колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Антипов) нэгэдэхи квартал соо 500 центнер загаһа бариха байһан аад, 800 центнертэ хүргэбэ.



Прибайкальска аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ загаһа барилгын колхоз түсэбөө муу бэшээр дүүргэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус колхозой гэшүүн Григорий Ткачевой бригада загаһашалжа байна.

Хоёрдохи кварталай түсэбөөр...

—Манай колхозой загаһашад үбэлэй үедэ таһаржа хүдэлмэрилдэг. Зарим бригаданууднай аяар Яруунын нуурнуудта ошожо, загаһашалдаг, бидэнэр мүнөө Байгал дээрэ хүдэлмэрилнэбди,—гэжэ Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой бригадир нүхэр Алганаев хөөрэнэ.—Мүнөө үбэлэй хүйтэнэй үедэ далай дээрэ ехэ һалхитайшье һаань, загаһа бариха түсэбөө муу бэшээр дүүргэжэ байнабди. Теэд Яруунын аймаг ошоһон бригаданууд бидэнһээ ехэ амжалтатайгаар хүдэлжэ байна.

Агуухэ Октябрьска революциин 40-дэхи ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаһан тус колхозой загаһашад даалгабаряа урда жэлнүүдэйхиһээ һайнаар дүүргэжэ байна. Нүхэр Алганаев, Балданов, Паткин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд—үдэр бүхэндэ далайһаа баян олзотой бусана. Январь һарада тэдэнэй бригаданууд даалгабаринуудаа 150 процент хүрэтэр дүүргэһэн һаа, февральда бүри ехэ амжалта туйлаа. Бригада бүхэнэй загаһашад мүльһэн доогуур губшуур татахынгаа хажуугаар ехэ гүнзэгыдэ гүльмэ табижа, сагаан загаһа (сиг), сурхай гэхэ мэтын томо загаһа элбэгээр барижа байна.

Энэ колхозһоо Яруунын нуурнуудта ошожо загаһашалһан нүхэр Сотничын бригада колхознигуудзагаһашадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Тус бригадын загаһашад гансахан январь һарада даалгабаряа 600 процент дүүргээ һэн. Мүнөө тэрэ бригадынхид хоёрдохи кварталайнгаа даалгабаряар ажаллана. Нүхэр Сотничын бригада хайшан гэхэдээ иимэ амжалта туйланаб гэхэдэ, хүдэлмэридөө түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэнэ. Гадна бригадынь гэшүүд загаһанай һүрэгөөрөө ябамаар газарые бэдэрэн олоходоо ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Тиихэдэ бригадынь ажал зүбөөр эмхидхэгдэжэ, хүн бүхэн хэхэ юумэеэ һайнаар мэдэдэг.

А. Бусурманов.

Салин түлэлгые гуримшуулха хэрэгтэй

Хойто-Байгалай аймагай загаһа барилгын колхозууд жэлһээ жэлдэ олон мянган центнер загаһа барижа гүрэндөө тушаана. Тэрэнэй ашаар колхозуудай олзо доходшье дээшэлнэ. Үнгэрһэн жэлдэ зарим түрүү колхозууд ажалта үдэртөө 16 түхэриг хубааһан байна.

Гэхэтэй хамта, тус аймагай зарим колхозуудта мүнгэ зөөри сметэһээ үлүүгээр гаргашалха, элдэб хуули буса аргаар үбэршэлхэ ушар үзэгдэнэ. Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствээр баталагдаһан тусхай инструкциин ёһоор загаһа баридаг колхозуудай ажахын хэмжээгээр колхозойнь түрүүлэгшын салин тогтоогдонхой юм. Гэбэшье, эндэхи хэдэн колхозуудай түрүүлэгшэнэр хэдэн зуун түхэригөөр үлүү салин абажа байна. Жэшээнь, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Алексей Константинович Корытов һарадаа 850 түхэриг салин абаха аад, хэдэн жэлдэ 1200 түхэриг абажа байна. Тиигэжэ нүхэр Корытов һара бүридэ 350 түхэриг үлүү абана. Тэрэнийень жэлэй туршада тооложо үзэхэдэ колхозой олзо доходһоо аяар 4200 түхэриг гансахан түрүүлэгшэдэ түлэгдэнэ.

Тэрэшэлэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Семушев, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Куроптев тус бүридөө 250 түхэриг үлүү салин абана. Иимэ байдал юун дээрэһээ тохёолдоноб гэхэдэ, загаһашад-колхознигуудые нэмэлтэ түлбэри тухай заабаритай танилсуулнагүй. Загаһа баридаг колхозуудай Уставай ёһоор олзо доходой 5 процентһээ дээшэ захиргаанай аппарадта гаргашалагдаха эрхэгүй. Хэрбээ колхоз загаһа бариха кварталынь түсэбөө 70 процентһээ доошо дүүргээ һаань, түрүүлэгшэ салингайнгаа 70 процентһээнь дээшэ абаха эрхэгүй. Теэд Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз нёдондо зарим кварталда түсэбөө оройдоол 42 процент дүүргээ. Тиихэдэнь түрүүлэгшэ нүхэр Семушев салингаа 100 процент абахаһаа гадна, үшөө нэмэлтэтэйгээр абаһан байха. Иимэ ушар тус аймагта мүнөөшье үргэлжэлһөөр.

А. Дмитриев.

Хахуулаар загаһашална

—Энэ жэлдэ урдынхиһаа тусгаар ондоо үбэл болобо,—гэжэ Хойто-Байгалай аймагай «Победа» колхозой загаһашадай бригадир Константин Леонтьевич Сверлов хөөрэнэ.—Намар, орой болотор дулаан байгаад, хабарай эхеэр ехээр хүйтэрбэ. Иимэ уларил загаһашадай ажал хэрэгтэ ехэ һаад ушаруулба.

Сагай уларилай хэдышье хүйтэн һаань, Константин Леонтьевичын хүтэлбэрилдэг бригада загаһа бариха гүрэнэй түсэбые саг соонь дүүргэхын түлөө ехээр оролдожо байна. Колхозойнь оршодог эрье шадар намартаа һалхитай байһан дээрэһээ, далайн мүльһэн жэгдэ бэшээр, орбёл торьёл боложо хүрэшэнхэй. Тиимэһээ мүнөө мүльһэн доогуур губшуур татаха бэрхэтэй боложо, нүхэр Сверловой бригадынхид губшуур хэрэглэнгүй, ондоо аргаар загаһа элбэгээр барижа байна. Бригадын гэшүүд далайн мүльһэ тус бүридөө сооложо хахуляар загаһа барина.

— Манай аймагта бармаш гэжэ хорхойгоор хахуулидаха арга үргэнөөр хэрэглэгдэдэг юм. Илангаяа үбэлэй сагта хадаран загаһан һүрэгөөрөө эрьедэ дүтэлдэг, тиимэһээ тэдэниие хахуулдихада олоор баригдадаг,—гэжэ тус бригадын гэшүүн Дмитрий Нечаев хөөрэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ Константин Сверловой бригада колхозойнгоо загаһашадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Түрүүшын кварталда загаһа бариха түсэбөө дүүргүүтэй байна.

Гүрэнэй түсэбые дүүргэхын түлөө Хойто-Байгалай аймагай загаһашад-колхознигуудай шангаар тэмсэжэ байхадань, Нижне-Ангарскын загаһанай комбинадай тэдэндэ багаар туһалдагыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Загаһа тушаан абаха пунктнуудай эмхидхэгдээгүй дээрэһээ колхознигууд хэдэн арбаад километр газарта загаһаяа абажа ошохо баатай болоно. Комбинадай хүтэлбэрилэгшэд үбэлэй үедэ ондоо тээ ошожо загаһашалха хүдэлмэри эмхидхэнэгүй **Г. Шелковников.**



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой загаһашан басагад Вера Томская, Ира Ястребова.

1. ҮБГЭН ЗАГАҺАШАДАЙ ОМОГОРХОЛ

Үүрэй толон һаял сасаржа, үндэр шобхо хадануудай сагаан хяра оройнууд мүнгэлжэ байна. Байгалай эрьеһээ һэрюун жабарай һэбшээлэн байхада, хэтэгэр улаан шэнэһэн мододой һэгэр һайхан залаа мүшэрнүүд тиишээ үрбэ-сүрбэ һайгалзана. Мүн огторгойн олон түмэн одо мэдэй олонхинь харагдахаяа болонхой, зүгэл аниб-аниб гэлдэн байһаншье, зарим нэгэниинь эрдэни шүүн элшэ туяагаа үшөөл сасаран, үүрэй толонтой урилдаһан ялалзан байна.

Гэбэл энэ үедэ Исток тосхонһоо хоёр үбгэжөөл шаргатай зээрдэ моримдо һуунхай Котокель нуур руу догшоно. Тэрэ хоёрой шангаар энеэлдэн хөөрэлдэхэ абяаниинь үглөөнэй туңгалаг агаарта холо хүрэтэр соностоно.

—«Альма жэмэс амтан соогоо гүн, айраг тараг һонин дээрээ гүн»,—гэжэ зүйтэйл юм даа. Бишье залуу ябахадаа энэ үедэ үни мүльһэн дээрэ ошонхой, хүрэхэ газарые мэдэнгүй ябагша бэлэйб. Мүнөөшье, наһажаал болоходошни «һанаан байгаад, шадал хүрэхэгүй» жэгтэйл байна даа. Угаа ядахадаа тээсгэнэй ханяадараад, хэдышье үдэр нуур дээрээ ошонгүй, хэбтэбэ гээшэбиб. Мүнөө арайл гэжэ «мултаржа» гэрһээ гаралайб. Манайшье бэри гээшэ намайе хэнһээшье өөрэгүй хаража үргэжэ байдаг юм даа. Заал үбдэшөө һаамни, «аба, абамнай» гээд лэ һанаагаа зобожо байха,— гэжэ Григорий Матвеевич сэнтэшэһэн буурал сагаан һахалаа бабар-бабар хүдэлгэн үе-үе ханяан татажа хөөрэнэ. Нүгөөдэ үбгэниинь хара ямаан дахаар хүлөө оройнхой, тамхяа татажа тамшаажа һуутараа: — Ши бидэ хоёрой «шал-пял» гэһээр байтар һайн загаһашад үни агнажа садаад байна бшуу. Илангаяа Григорий Ткачевой бригада мүнөө губшууряа табяад, татажа байгаа ёһотой. Шударгы бэрхэл хүн даа, — гэжэ үбгэжөөл Иван Васильевич Соколов өөһэдынгөө загаһаша хүбүүдээрээ омогорхохо ёһоороо омогорхон хэлэнэ.

— Теэд ши бидэ хоёрто юум даа. Маниие загаһа агналсагты гэжэ хэншье захирнагүй. Өөһэдынгөөл дураар «һураһан юумэн һураар татуулхагүй» гэжэ мүльһэн дээрэ ошолдоод лэ байха дуратай байнаха юмбибди,—гэжэ Григорий Матвеевич хэлээд, хэды наһатайшье мүртөө, «үшөөл нилээдхэн омуль барилсаха бэшэ гүб» гэжэ боро һанаандаа бодоод абана...

Тэрэ хоёр үбгэжөөлнүүдэй энэ тэрэ юумэн тухай ярилдаһаар ябатар үдэр боложо, үргэн сагаан нуур дээрэ загаһашадай эндэ тэндэ бүлэг бүлэгөөрөө хүдэлжэ байһаниинь харагдана. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэ хүрин болошоһон хүдэр шамбай хүбүүд, басагад хүрзэ, ломуудые баринхай зузаан болошоһон мүльһые сэсэрүүлэн соолоно. Мүн нэгэ зариманиинь губшууряа саашань мүльһэн доогуур табижа, ехэл забда сүлөөгүй хүдэлнэ хэбэртэй. Тэдэнэй дунда Байгалай суута загаһашан Григорий Анисимович Ткачев улаан даалин бэһэеэ хоёр ташаагаараа унжуулад гээд урматай согтойгоор хүдэлнэ. Үе-үе болоод лэ Григорий Анисимович бад гэмэ хоолойгоор «энээнээ нишэнь, тэрээнээ тиишэнь татагты» гэжэ байжа захирна.

Сэн-бун болошоһон хоёр үбгэдэй шаргатай морёор туласа ерэхэдэнь загаһашад:

— О-о! Пенсионернүүднай ерэбэ,—гээд хүхюун согтойгоор угтажа абана. Загаһашадай бригадир Григорий Ткачев үбгэжөөлнүүдэй гарые шангаар барижа, һүүлэй үедэ олзотой омогтой агнажа байһан тухайгаа хөөрэнэ.

— Хари, бидэншье мэдээд лэ шамдаа хүрэжэ ерэбэбди. Бэшэ бригаданууд балай биранашьегүй хэбэртэй. Танай бригадын дүй дүршэлые бэшэндэ хэлэжэ үгэхэ хэрэгтэй болоод байна. «Хамтын хаба ехэ, олоной олзо ехэ» гэлсэдэг бидэнэр туһатайшье байхадаа болохобди,—гээд тэрэ хоёр үбгэжөөл губшуурай дэргэдэ ерэнэ.

2. «АЖАЛЛААГҮЙ ҺАА, АЛГАҺАШЬЕ БАРИХАГҮЙШ»

Үбэлэй хүйтэндэ яб байса хүрэшэһэн нуурай мүльһые сүмэлжэ байгаад загаһа бариха гээшэ бэрхэтэйшэг ажал юм. Мүльһэ сүмэлөөд губшууряа табиха, тэрэнээ мүльһэн доогуур модоор түлхихэ, удаань татажа гаргаха гэхэ мэтын хүндэшэг ажал тэдэнэр хэнэ бшуу. Эдэ бүхы хадаа загаһашадай хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэһэнһээ, тэдэнэй сухаришагүй ажалһаа ехэнхидээ болодог. Мүн загаһашадай бригаданyудта һайн, эмхидхэхы шадабаритай, дүй дүршэлтэй бригадирнууд хэрэгтэй.

«Һайн бригадирай хажууда хүдэлхэдэшье урматай»— гэжэ загаһашад зүб лэ хэлсэдэг. Тэрэнэй мэргэжэл шадабариһаа загаһашадай бүхы хүдэлмэри дулдыдана ха юм.

Прибайкальска аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз дүй дүршэлтэй загаһашадаар олон юм. Тэдэнэй нэгэниинь Григорий Анисимович Ткачев болоно.

Тус колхозой загаһашадай дундаһаа нүхэр Ткачевой бригада хэдэн жэл удаа түрүү һуури эзэлжэ, Байгалай загаһашадай дунда үнинһөө хойшо суурхана. Энэшье жэлэй түрүүшын һарануудта загаһа бариха түсэбөө үлүүлэн дүүргээд, социалистическэ мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэжэ ябана.

Хэнэйшье мэдэхээр, энэ үбэл Байгал шадар ехэ хүйтэн, шэмэрүүн шанга һалхитай байгаа. Мүн Котокель нуурта урдаһайхида оробол загаһаншье хомор байгаа гэжэ загаһашад хэлсэнэ.

Тиибэ яабашье Григорий Ткачевой бригадынхид зарим бригаданyудай хооһоор шахуу ерэхэдэ, хоёр гурбан хоорбо загаһатай ерэдэг байба. «Григорий Ткачевой ябаһан газар загаһан «угтаад байна гү»—гэжэ зарим нүхэд хэлсэдэг болоо һэн.

Теэд юумэ бүхы үүсхэл оролдолгоһоо, эдэбхи хэшээлһээ болодог ха юм. «Ажаллаагүй һаа, алгаһашье барихагүйш» гэжэ загаһашад хэлсэдэг бшуу. Ткачевой бригадынхид «үнэгэнэй харанхыгаар» нуур дээрэ гаранхай, хүн тоотон хэхэ ажалаа хэжэ байдаг. Колхозой зарим бригаданyудай үбэлэй хүйтэндэ дашуураад отог тойронгоо загаһа агнажа байхадань, Ткачевой бригадынхид хэдэн модоной газарта ошоод губшууряа табижа байдаг. Мүн загаһанай ямар сагта хаана байдагыень һайса мэдэхэ хэрэгтэй. Энэшье талаар Григорий Анисимович Ткачев, тэрэнэй туһалагша Василий Егорович Ткачев хоёр—хүнэй хойно орохогүй байха.

Энэ бригадын амжалтын нэгэ «нюусань» юуб гэхэдэ, загаһа барилгын сезониие һайн бэлэдхэлтэйгээр угтадаг заншалтай. Илангаяа энэ үбэлэй сезониие бэлэдхэл түгэсөөр угтаа. Губшуурнуудаа, зэр зэмсэгүүдээ һайнаар саг соонь заһабарилха гээшэ ехэхэн удхашанартай. Муудаһан һандарһан юумэнүүдыень тэрэ дарыдань һэлгэжэ, шэнэлдэг.— Мүнөөшье загаһа барилгын үбэлэй сезоной түлэг ябажа байхада хабар зунай сезондо һайса бэлэдхэжэ байнабди,—гэжэ Григорий Анисимович хөөрэнэ.

3. ЗАЛУУШУУЛ — МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Нүхэр Григорий Ткачевой бригадада ехэнхидээ залуушуул хүдэлдэг. Тэдэнэй дунда мүльһэ сүмэлэгшэд Вера Томская, Ира Ястребова, Евдокия Мушакова, Филимонова гэгшэд жэшээтэ ажалаараа суурхана.

— Григорий Анисимович, танай бригадын олонхинь залуушуул — басагад ха юм,—гээд асуухада, суута бригадир иигэжэ хэлэдэг: — «Һагсагар модод уулын шэмэг, һайхан басагад гэрэй шэмэг» гэлсэдэг бшуу. Манайшье басагад ямаршье хүбүүдһээ дутахагүй «далайн долгинһоо айхагүй, дардам хүйтэнһөө сухарингүй», юушье хэхэ басагад байха. Эдэнэй эсэшэ сусашагүй эршэтэ ажалай үрэ дүнгөөр манай бригада һара бүриингөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэдэг болонхой,—гэжэ бригадир омог дорюунаар харюусадаг байха. Энэшье зүйтэй юм. Юуб гэхэдэ, залуу загаһашадай залиршагүй ажалай сохисо үдэр ерэхэ бүри улам шангадана.

Социалистическэ мүрысөөнэй дүнгөөр энэ бригадын залуушуул түрүү һуури эзэлжэ, Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэнхэй. Вера Томская, Ира Ястребова болон бусад шэнги басагадаар Байгалай загаһашад омогорхохо ёһоороо омогорхоно.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин алдарта ойн хүндэлэлдэ Исток тосхоной загаһашад жэлэйнгээ түсэбые уридшалан дүүргэхээр зоригжонхой. Энэ мүрысөөе залуушуулай гварди толгойлно.

Ц. ДАМБИЕВ.

Прибайкальска аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, февраль.

Шэнэ табанжэлэй түрүүшүүл тухай очеркнуудһаа

Григорий Ткачёвой бригада

Д. УЛЗЫТУЕВ

Үхибүүдтэ зорюулагдаһан шүлэгүүд

Үхибүүдтэ зорюулжа, залуу поэт Дондок Улзытуевай бэшэһэн шүлэгүүдэйнь суглуулбари „Гуурһанай гурбан нюуса“ гэһэн нэрэтэй ном болгогдожо һаядаа хэблэгдэн гаргагдахань. Мүнөө тэрээнһээнь хэдэн шүлэгүүдые толилбобди.

Үлгын дуун

Үлгы соогоо
Үндыхэдөөд,
Дуугайхан,
Урин һайхаар
Миһэрнэлши,
Бүүбэйхэн!
Хүгшэн төөдэйн
Дууе шагнан
Хэбтэнэш,
Хүнжэл соогоо
Хүлөө жыгээд
Һуняанаш...

Бүүбэй, бүүбэй,
Бүүбэйхэн,
Баабай эжын
Хөөхэйхэн!
Хони хурьгад
Хорёо соогоо
Хургабал,
Холо ойро
Хоноошоншье
Дуурабал...
Одо мүшэд
Аниб-аниб

Эмнибэл,
Орой болоо,
Унтыт гэжэ
Уряалбал.
Бүүбэй, бүүбэй,
Бүүбэйхэн,
Баабай эжын
Хөөхэйхэн!
Уужам талаар
Үргы сэсэг
Нойрсонол,
Уян дэльбээ

Хумин, хумин
Һайганал.
Унтыш, бүүбэй,
Унтыш, аалин,
Дуугайхан,
Урин нойроо
Манан хоныш
Номгохон...
Бүүбэй, бүүбэй,
Бүүбэйхэн,
Баабай эжын
Хөөхэйхэн!

Ахын захяа

Аба оронойнгоо зүүн хилэһээ
Ахамни эльгээгээ гоёхон дүрэеэ;
Үндэршэг болоһон хүдэр бэетэй,
Үргэн тэгшэ тэбхэр мүрэтэй.
Хажуудаа баринхай хэлтылгэн
татаад,
Харахада мэргэн янзын автомат;
Тортог балагүй шэб шэнэхэн аад,
Толотон байнал ха, наранда
туяатаад.
Адаглан шэртэхэдээ дүрыень
дахяад,
Ахынгаа нюурта уншанаб захяа:
«Бү марта, дүүмни дайсады,
Буугаа орхихоор үшөөл болоодүй».

Нэгэтэ һүни

Унтажа байтараа зүүдэлээд,
Угаа сошон һэришэбэб.
Хүнжэл доронһоом «мяу» гээд,
Харахан миисгэйм һүрэшэбэ.
Бүриш ехээр залд гэжэ,
Бухамсаараа һэмээхэн
Хүнжэл сооһоо стол тээшэ
Харан гэһээм, тэрээхэн,
Харанхын дундаһаа ногоорбо,—
Хоёр галнууд хэбэртэй.
Төөдэйм хэлэдэг орболон
Тэрэл байшоо гээшэлтэй?!
—Харыш, харыш бушуу!—гээд.
Хажуудаа хэбтэһэн эжыгээ
Хадхаадш абаһам һэрибэгүй,
Түлхёэдш үзэһэм бодобогүй.
Уйлажа оробоб, гомдоошьёб.
Үндыбэ эжым одоошье:
— Үгэ даа наашань түнтүүгээ,
Үнөөхи миисгэйнш нюдэд,—гээ..

Хоёр жаниин агнуури

Боря Бадма хоёрто

Абраамтай хамта
Агнаба гээшэбди.
Айлһаа үнгэрөөд,
Ябаба гээшэбди.
Хүнхэрэй наада тээ
Юумэн барайба.
Үнэгэн гээшэлтэй?—
Гэнтэ харайба.
Мүлхижэ гарабабди—
Яагаа һонин юм,
Хүдэлнэшьегүй.
Хоёрлон тарабабди,—
Яагаа номгон юм,
Тэрьелнэшьегүй.
Дүтэлэн ерэмсээрээ
Зэргэ һүрэшөөбди.
Маряаһан үнэгэн дээрээ
Мүргэлдэшообди.
Харин «үнэгэмнай»
Бэшэ байшоол даа,
Һалхинда туугдаһан
Хамхуул болошоол даа!

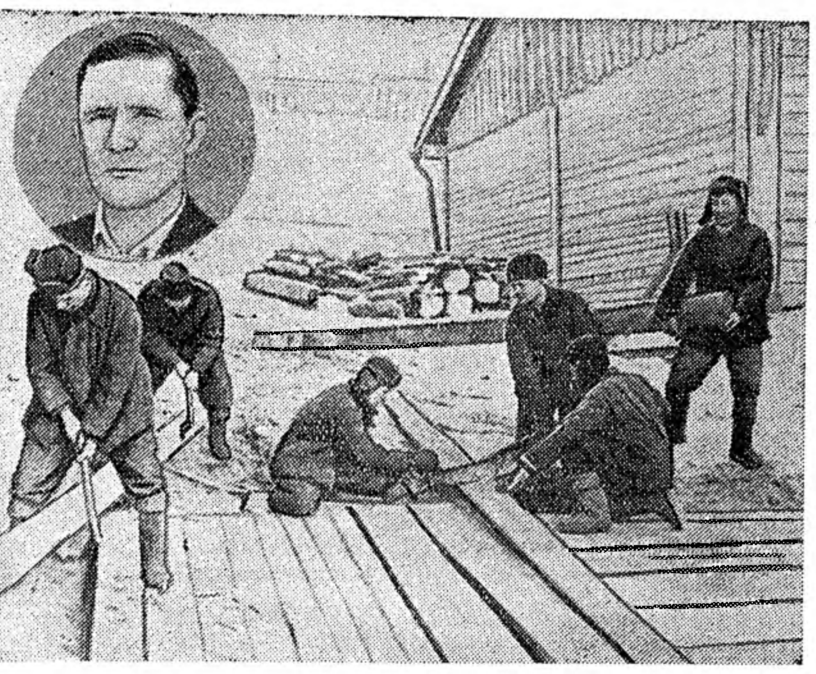


ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Байгал далайда бухэли наһан соогоо загаһашалһан үбгэжөөлнүүд Григорий Афанасьев, Иван Соколов гэгшэд Котокель нуурта загаһа барижа байна.

М. Миннеевэй фото.

Манай республикын һонин

Ажалай түрүүшүүл



— Шимнай ятараа яраба, тэбдэбэ гээшэбши, гансараа модо үргэжэ байгаад, —гэжэ нэгэ набтаршаг бэетэй, дундуур наһанай хүн модо үргэлөөд ябаһан нүхэртөө хандана.

— Яахабиб даа, энээхэниие үргэхэдөө. Залуу ябахадаа шандааһанай шадал мэдүүлжэ, мэшээгтэй орооһоор нүхэдөө нэгэ нэгээрнь шэдэгшэ бэлэйб! — гээд тэрэнь нүхэртөө задарюун янзатайгаар харюусана.

— Оһоо, харыт, энэмнай эдир залуу ябадагаа һанашоол, — гэлдэн нүхэдынь эндэ тэндэһээнь шоглолдон энеэлдэнэ.

Иимэ нэгэ хөөрэлдөөн Зүүн Сибириин уһанзамай Улан-Удын пристань дээрэ нэгэтэ үглөөгүүр болоо һэн. Эндэ ажаллажа байгшаднай пристаниин талмай һэльбэн заһабарилжа байһан хүнүүд гээшэ.

— Пристань арбаад гаран жэл соо һэльбэгдээгүй аад лэ, хэхэ юумэн ехэ, — гэжэ энэ бригадын бригадир Григорий Павлович Столяров хөөрэнэ. — Мүнөө хэжэ байһан ажалнай хахадлаашьегүй тооной. Уһанай унатар пристаниингаа талмайе заһабарилжа дүүргэхэ гэһэн зорилготойгоор эдэ үдэрнүүдтэ ажаллажа байнхайбди.

Нүхэр Столяровой бригадань элдэб мэргэжэлтэй 15 хүдэлмэришэнһөө бүридэнэ. Эдэнэр навигациин эхилхэдэ пароход, баржануудта ашаа тээгшэд, буулгагшадаар хүдэлмэрилдэг юм.

— Хүйтэн боложо, Сэлэнгэ мүрэнэй байхада пристаниин дэргэдэхи гар үзүүрэй хүдэлмэри хэдэг, үгышье һаа шефтээ абаһан колхозуудаараа ошодогбди, — гэжэ мүнөө модошо дарханаар хүдэлмэрилжэ байһан И. В. Бурлаков хөөрэнэ.

Бригадын гэшүүд үнгэрэгшэ намар шефтээ абаһан Хориин аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздоо ошожо ехэхэн туһаламжа үзүүлһэн байна. Жэшээнь, 70 тугалай байха нэгэ типовой байра шэнээр барижа үгөө. Тэрэшэлэн 100 үхэрэй байха байрые һэльбэн заһабарилһан, мүн колхозой ондоошье ажалда хабаадаһан байна.

—Бригадымнай дархашуул нүхэд Бурлаков, Ранжуров, Мешкуданов гэгшэд ямаршье ажалда ябахадаа ажалай эрхим үльгэр жэшээ харуулдаг юм, — гэжэ нүхэр Столяров хөөрэнэ. Эдэнэр мүнөө пристаниин талмайн дэргэдэхи хүдэлмэридэ ажаллахадаа үдэр бүриингөө даалгабариие хоёдодоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Мүнөө тус бригадын гэшүүд Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлэй вахтада жагсаад, абаһан уялгаая нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ гэжэ шармайн оролдожо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барилгашадай бригадынхид пристаниин талмай заһабарилжа байна. Тус бригадын бригадир Григорий Павлович Столяров (Хүреэ соо).

Б. Цыремпиловай текст,
Д. Балдановай фото.

31 мянган түхэриг олзо

Үрэжэлтэ баян талаар нэмжыһэн таряалантай, хада гүбөө бүрхөөһэн адууһа малтай үндэр һайхан Үшөөтэй нютагта Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозойхид гэр айл, хото хорёо боложо һуудаг юм.

Колхозой ниитын ажахы жэл ерэхэ бүри хүгжэжэ, үшөөтэйнхидэй байра байдал улам һайжаржа байна. Илангаяа хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ тушаа парти, правительствын табиһан зорилгые арад зон һайшаан угтажа, ажал хүдэлмэри бүри урагшатай боложо захалаа.

1955 ондо Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо түрүүлэгшээр коммунистическэ партиин эльгээмэл, гушамянгатан Константин Лаврентьевич Барьядаев ерэһэн байна. Үнэн шударгы, һүбэлгэн бэрхэ коммунистын колхозые хүтэлбэрилжэ захалһаар Үшөөтэй нютагта ондоохон болоо. 1956 оной ажахын жэлэй дүнгүүдые харахада, ажахыда нилээд хубилалта болоо. Колхозой олзо доход 1955 ондо 1 миллион 205 мянган түхэриг байһанаа 1956 ондо нэгэ миллион 945 мянган түхэригтэ хүрэбэ. Тэрэнэй нэгэ миллион 785 мянган түхэригынь мал ажалһаа абтаһан байна. Нёдондо жэлдэ урда жэлэйхиһээ 2 дахин ехэ һүн һаагдаа. Нооһон урданайхиһаа үлүү хайшалагдаһан байна.

Колхозой ажахын олзо ехэтэй болоходо гэшүүдэй ажанабайдал һайжаржа, хүн зон шударгыгаар ажалладаг болоно ха юм. Колхоз гэшүүдэйнгээ олоһон ажалта үдэр бүхэндэ 5 түхэриг 48 мүнгэ, 1,5 килограмм таряа болон бусад продукт хубаагаа.

Жэлэй туршада оролдоһон колхознигууд ажалта үдэртөө горьтой юумэ абана. Колхозой түрүү малшан Д. Лубсановай бүлэ үнгэрһэн жэлдэ 3330 ажалта үдэр оложо, 16655 түхэриг, 300 гаран пүүд таряа, 2000 килограмм һү, нэгэ үхэр абаһан байна. Лубсановай бүлынхидэй абаһан юумые мүнгэндэ оруулжа тоолоходо 31 мянган түхэригтэ болоно. Малшад Д. Балдановай, Ц. Ванжиловай гэр бүлынхид 20 холо гара мянган түхэригэй олзо доход жэлэй туршада олоһон байна.

Иимэ юумэ абажа байгаад, хүдэлхэдэшье урматай бээз!

1957 ондо бүри бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, колхозоо улам баян болгохын тулада манай колхознигууд оролдожо байнхай

Телефонтой болобо

Ждановай нэрэмжэтэ (Бичура) колхозой тоосоото-һунгуулиин суглаан тээсгэн үнгэргэгдэһэн юм. Тус суглаан колхозой центрһээ арбаад километр газарта байдаг Хаягай комплексно бригадые телефонтой болгохо гэһэн шиидхэбэри гаргаһан байгаа. Үбэлэй янгинама хүйтэндэ сэбдэг газарые малтажа, баханануудые һуулгаха гээшэ тиимэшье бэлэн бэшэ ха юм даа. Энэ хүндэ хүшэр ажалые колхозой дүрбэн бригадын гэшүүд нэгэ доро хамтаржа, долоо—найман үдэрэй туршада нүхэнүүдые малтажа, бахануудые һуулгаад, утаһа татаһан байна. Энээнһээ урда тээ телефоной үгы байхада, ямар нэгэн хэрэгэй гарахада харгы дээрэ гаража машина тодохо, үгышье һаа, ябагаар ябаха ушарнууд нэгэнтэ бэшэ үзэгдэдэг һэн. Бригадын гэшүүд сагаа дэмы гээхэеэ болижо, хэрэгтэй болоходоо мүнөө телефоноор хөөрэлдэдэг болонхой.

Д-Д. Сономов.

Залуу тугалшан

Тугалые эхэһээнь һалгаажа, түлигдэдэггүй байрада түлжүүлхэ аргые Баргажанай аймагта дүрбэдэхи жэлээ хэрэглэжэ байна. Энэ түрүү аргын тусгаар һайшаалтай байһые һайн мэдэржэ, аймагай колхозууд үргэнөөр хэрэглэдэг болоо. Январь-февраль һаранудай янгинама хүйтэндэ һаяхан абтаһан тугалнууд түлигдэдэггүй байрануудта түлжүүлэгдэ.



Мүнөө Маленковой нэрэмжэтэ колхозой малшад 100-гаад тугал абаад, шэнэ аргаар, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна. Залуу тугалшан Антонина Толстихина һайн ажалаараа колхоз соогоо суурхана. Тэрэнэй даажа абаһан 26 тугал бултадаа һэргэлэн, хүсэ шадалаар һайн, шэгнүүрынь сүүдхэ бүридэ 700—800 грамм нэмэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. П. Толстихина тугалнуудаа эдеэлүүлжэ байна.

Г. Носковой фото,
О. Раднаевай текст.

Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Премьер болон Чехословакиин Республикын Правительствын Түрүүлэгшэ хоёрой хоорондо хэлсээн болобо

ПЕКИН, мартын 11. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, КНР-эй Гүрэнэй Соведэй Премьер Чжоу Энь-лай болон Чехословакиин Республикын Правительствын Түрүүлэгшэ В. Широкий хоёрой хоорондо мартын 10-да Пекиндэ хэлсээн эхилээ.

Гүрэнэй Соведэй Премьерын орлогшонор Хэ Лун, Бо И-бо, барилгын хэрэгые эрхилдэг гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Ван Хэ-шоу, Гадаадын худалдаа наймаанай министр Е Цзи-чжуан, Культурын министр Шэнь Янь-бин, Элүүрые хамгаалгын министр Ли Дэ-цюань болон бусад Хитадай талаһаа хэлсээндэ хабаадалсаа, Чехословакиин Республикын Правительственна делегациин бүхы гэшүүд: Түсэбл[…] гүрэнэй управлениин түрүү[…] Отакар Шимунек, Чехослова[…] Коммунистическэ партиин […]ральна Комитедэй секретарь […]жих Черник, Гадаадын хэрэг[…] министр Вацлав Давид, Фин[…] министр Юлиус Дюриш, Бар[…] гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ[…]нуэл Шлехта, Элүүрые хамгаа[…] министр Йозеф Плойгар боло[…]сад Чехословакиин талаһаа […]сээндэ хабаадаа.

Хоёр делегаци мүнөөнэй ула[…]рондын байдал тухай, социал[…]ческэ оронуудай һаналаа нэгэ[…] улам бэхижүүлхэ тухай, Хита[…]хословаки хоёрой хоорондо н[…]ёһоной барисаа саашадаа хүгж[…] тухай асуудалнуудаар һана[…]нуудаа хэлсэһэн байна.

„Суэцкэ канал дары түргэн нээгдэхэ ёһото[…] гэжэ Индиин газетын редакторта Насер хэл[…]

КАИР, мартын 10. (ТАСС). «Аш-Шааб» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Индиин недели бүридэ гарадаг «Блитц» газетын редакторта Суэцкэ канал тушаа асуудалнуудта харюу үгэхэдөө, Египедэй республикын президент Гамаль Абдель Насер иигэжэ хэлээ: «Англи болон Франци Египедтэ добтолхын тулада, Суэцкэ канал тухай асуудал зохёогоо. Тэдэнэр араб арадуудые бэе бэеһээнь таһалжа, Дунда Зүүн зүгые дахин эзэмдэхэ гэһэн түсэбтэй байгаа. Суднаар ябахаданшье, мүн каналаар гарахаданшье, тэдэндэ хэншье һаалта хээгүй. Бидэниие каналые хүдэлгэжэ шадахагүй болгохын тулада, хариин гүрэнэй лоцмануудые тэдэнэр дуудажа абаашаһан байна. Теэд тэдэнэй түсэбыншье бүтээгүй, бидэнэр каналаар ябаха хэрэгые һайнаар эмхидхэжэ шадаа һэмди. Тиихэдэмнай тэдэнэр бидэндэ добтолжо, каналые хаагаа. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, каналаар судналуудые һаадгүй ябадаг болгохын тулада, […]дэнэй бүхы хүсөөрөө оролдожо[…]хада, тэдэнэр энээндэмнай һа[…] хэжэ шадаһан байна».

Саашань президент Насер […]жэ хэлээ: «мүнөө Суэцкэ кана[…] бэрлэгдэжэ дүүргэгдэхэ ёһ[…] Тиигээд дары түргэн тэрээн со[…] суднанууд ябажа эхилхэ зэрг[…] Суднаар ябахада манай та[…] ямаршье һаад ушаруулагда[…] гэжэ каналаар ябаха гүрэн[…] үгэсэ үгэнэбди».

Англиин болон Францийн су[…]нууд каналаар ябаха эрхэтэй […]ха гү гэжэ асуудалда, Насер […]жэ харюусаа: «хэрбээ Суэцкэ […]лай эзэн—Египедэй захирга[…] Англиин болон Францийн су[…]нууд каналаар ябаһанайнгаа т[…] түлөөһэ сүм үгэдэг байгаа һа[…] бидэнэр тэдээндэ каналаар […]хыень зүбшөөхэбди. Энээн т[…] ООН-эй генеральна секретарьта[…] дээсэгдэһэн байна».

Египедэй правительствын шиидхэбэри

КАИР, мартын 11. (ТАСС). Египедэй правительство генерал-майор Хасан Абдель Латифа гэгшые Газын шадарай захиргаанай губернатораар томилбо гэжэ информациин управлениин генеральна дире[…] Хатем соносхоо.

Египедэй захиргаан Газын ша[…] дары түргэн өөрынгөө уялгану[…] дүүргэжэ эхилхэ ёһотой гэжэ Ег[…]дэй Правительство тогтоогоо.

Бирмын Союзай шэнэ Президент

РАНГУН, мартын 11. (ТАСС). Бирмын парламентын хоёр палатануудай — депутадуудай болон национальностьнуудай палатын хамтын заседани дээрэ У Вин Маунг гэгшэ Бирмын Союзай Президентээр мүнөөдэр нэгэн дуугаар һунга[…] Энээнһээ урагша У Вин Маунг […]тово ажахын министрын туша[…] эзэлжэ байһан юм.

У Вин Маунг мартын 13-һаа[…]жэ хүдэлмэридөө орохо.

Египет тушаа америкынхидэй һанаашалдаг түсэб

НЬЮ-ЙОРК, мартын 9. (ТАСС). США-гэй диплмати болон номнолынь Египедые политическэ, экономическа талаар хашажа, Суэцкэ асуудалые Америкын һанаһанай ёһоор шиидхүүлхэ гэжэ оролдожо байһаниинь Америкын хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ харагдана.

Гүрэнэй департаментын зааһанай ёһоор, Америкын түсэб иимэ байна: каналаар суднануудай ябаһанай түлөө түлөөһыень Египет абах[…]шэ, харин уласхоорондын банк[…]ха ёһотой. Түсэбэй ёһоор канал[…]дото дээрээ «уласхоорондын х[…] бэритэй» болоно. Энэ түсэбөө […]педэй правительствода дуулга[…] гэжэ гүрэнэй департаментын т[…]лэгшэ мэдүүлээ. Египет энэ д[…]халда «ямар харюу үгэхэ юм […] гэжэ США хүлеэжэ байна ха.

Англиин эхэнэрнүүдэй эрилтэ

ЛОНДОН, мартын 9. (ТАСС). Эхэнэрнүүдэй национальна ассамблей (эб найрамдалай болон эхэнэрнүүдэй эрхын түлөө тэмсэдэг эхэнэрнүүдэй организаци) үсэгэлдэр мэдүүлгэ толилоо. Зэбсэгжэлгэдэ, түбхын түрүүн водородно бомбо бүтээлгэдэ, мүн тэрэниие туршалгада һомологдодог гаргашые бага болгоһон бюджет зохёожо, апрельдэ[…] хаглахыень эхэнэрнүүд прави[…]ствые уряална. Мүн гэр байра […]рилгада, һургуулинуудые б[…] больницануудые барилгада […] зөөри ехээр һомолдог бологты[…]си, дээшэлүүлэгты гэхэ мэтэ […]тэнүүд мэдүүлгэ соо табигданха[…]

Залуушуулай фестиваль эмхидхэхэ хэрэгтэ Америкы[…] диплмати һаалта хэнэ

НАТО-до ородог оронуудай правительствын дэргэдэ түлөөлэгдэһэн өөһэдынгөө посолнуудта США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес тусхай заабари үгөө гэжэ Афинын журналистнууд мэдээсэнэ. Москвада болохоёо байһан залуушуулай болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн фестивальда ошохо ябадалда […] болохоор һаалта хэхын тулада[…] оронуудай правительствонууд […]жээ абаха ёһотой гэжэ тэрэ за[…]ри соо хэлэгдэнэ.

(ТАСС)

Баруун Германида юумэн улам үнэтэй болоно

БОНН, мартын 9. (ТАСС). ФРГ-дэ һүүлэй үедэ эдихэ хоолой болон үргэн хэрэглэлэй эд бараанай сэн ехээр дээшэлээ. Баруун Германиин хэдэн нютагуудта хилээмэн улам үнэтэй болоо. Мүн мяханай, үндэгэнэй сэн дээшэлүүлэгдэхэнь гэжэ хөөрэлдэнэ.

Хубсаһанай болон бүдэй, […]лай, гэр байрын хэрэгсэлнүү[…] илангаяа мебелиин сэн дээш[…] байһан тухайнь хуулиин газ[…] мэдээнүүд хэблэлдэ толилогдо[…]

СПРАВКА

ГАНА ГҮРЭН

Гана гэдэг шэнэ гүрэн бии болгогдожо, мартын 6-да хуулита ёһоор соносхогдоо. Ганын түб хото—Аккра городто баяр ёһололой суглаан боложо, СССР-эй Совхозуудай министр И. А. Бенедиктов түрүүтэй Советскэ Союзай правительствын делегаци тэндэ байлсаба.

Энэ шэнэ гүрэн Гвинейн заливай эрье зубшан, Африкын баруун хубида байдаг. Тус гүрэн Англиин колони байһан Алтан Эрье ба харгалзалгадань байһан Британска Того гэдэгүүдые хамталан тогтоогдоо. Гана гүрэн 238 мянга шахуу дүрбэлжэн километр газартай, 4,6 миллион гаран хүн зонтой юм. Ганын зон гол түлэбтөө Гвинейн ба Суданай элдэб угсаатадһаа бүридэнхэй. Европейскэ хүн зон тэндэ үсөөхэн байдаг: Баруун Африкын халуун уларилые европынхидай тэсэхэнь бэрхэтэй бшуу. Жэшээлхэдэ, Алтан Эрье гэдэгэй (энэнь шэнэ гүрэнэй гол хуби болоно) газар дээрэ 7 мянга шахуу англичанинууд, гол түлэбтөө колониальна захиргаанай элдэб ноёд, коммерсантнууд, наймаашад саг зуура ажаһуудаг. Тэдэнэр Англидаа саг үргэлжын һууржалтай байдаг.

Португальска колонизаторнууд Баруун Африкын зарим хубида алтатай газарнуудые олоһон ушарһаа, тэдэ нютагуудые XV зуунжэлэй эсэстэ Алтан Эрье гэжэ нэрлэһэн байгаа. Португальска, голландска ба английска колонизаторнууд Баруун Африкын энэ хубиие эзэмдэхын түлөө хэдэн зуун жэлэй туршада өөһэд хоорондоо тэмсэһэн байна. XIX зуунжэлэй эсэс багта английска баяшуул Алтан Эрьеын мүнөөнэй газар дайдые эзэмдэн зонхилдог болоһон юм.

Алтан Эрьеын гээгдэнги экономикые гадаадын баяшуул, илангаяа английска капитал гол түлэб эзэмдэн зонхилдог байба. «Юнилевер» концерн компани болохо «Юнайтет Африка компани» гэдэг гадаадын ехэ фирмэ Алтан Эрьеын гадаадаһаа асардаг юумын гурбанай нэгэ хубиие мэдэлдээ оруулһан байгаа. Гол банкнууд, страховой фирмэнүүд, пароходуудай компанинууд, газарай руда ба нефть үйлэдбэрилдэг предприятинууд английска гү, али ондоошье хариин наймаашадай мэдэлдэ гү, али тэдэнэй хиналта доро байдаг байба. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ, дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ Алтан Эрьеын экономикодо американска капитал бүри ехээр нэбтэрэн орожо эхилээ. Тодорхойлон хэлэбэл, американска «Юнион карбайд энд карбон» компани марганецай руда малтан абаха хүдэлмэри хинан байсаадаг байгаа.

Алтан Эрьеын национальна гол баялигынь — какао-бобы болонс. Тэрээниие үйлэдбэрилэн абалгын талаар дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлдэг юм. Алтан Эрьеын газаа тээшэнь гаргажа худалдадаг зүйлнүүдэй нилээд хубинь алтан, марганецай руда, алмаз, боксит, тэрэшэлэн хүдөө ажахын зарим продуктнууд болоно.

Гадаадын ехэ баяшуул нютагай негр зониие тон ехээр дарлан мүлжэдэг байна. Ажалшадайнь ажамидаралай хэм хэмжээн тон бага байһаар. Эгээн бэрхэ негр хүдэлмэришэн недели соогоо 10 шиллинг олодог. Тэрэнь Англидахи шадамар хүдэлмэришэнэй салин хүлһэнэй 20-ной нэгэ хуби тухай юм. Тэндэхи үхибүүд угаа олоороо үхэдэг (1951 оной тоо мэдээнэй ёһоор, мянган үхибүүн бүриин 117-ниинь үхэһэн байгаа).

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин нүлөөн доро эхи абажа хүгжэһэн национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн дэлхэйн хоёрдохи дайнһаа хойшо илангаяа үргэнөөр дэлгэрээ. Забастовконуудые, жагсаалнуудые хэһэн, английска эд товар абахаяа арсаһан ябадалһаа энэ ушар эли тодоор харагдана. 1945 ондо тэндэхи профсоюзууд Алтан Эрьеын тред-юнионуудай конгресс болон нэгэдэһэн, залуушуулай демократическа нэгэдэлнүүд тогтоогдоһон юм. 1949 ондо «Арадай суглаанай парти» гэдэг эмхидхэгдээд профсоюзуудта, залуушуулай демократическа эмхинүүдтэ түшэглэдэг болоһон байна. 1956 оной июль соо Алтан Эрьеын Хуули гаргаха суглаанда һунгалтын болохо үеэр энэ парти бүхы голосуудай 57 процентые абаа һэн. Партиин ударидагша д-р Куаме Нкрумах английска генерал-губернаторай томилолгоор нютагай правительствые толгойлһон байгаа. «Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн» гэжэ парти, Хойто зүгэй арадай парти эсэргүү талын партинууд болоно.

Англиин засаг баригша бүлэгүүд национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хашагдажа, нютагай захиргаанай эрхые үргэдхэһэн конституци Алтан Эрьеын газар дайда дээрэ 1954 ондо бии болгоһон юм.

Һаяхан английска правительство Гана гүрэнэй конституциин проект зохёоһон байна. Тэрэ проектын ёһоор һаа, Гана гүрэн «Британска Нэгэдхэмэл нацануудай оршон соо бэеэ дааһан гүрэн» болохо зэргэтэй байба. Англиин хатан хаанай томилхо генерал-губернатор Гана гүрэндэ Англиин правительствые түлөөлхэһөө гадна, мүн Ганын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнакомандалагшын үүргые дүүргэхэ байба. Колонинуудай министерствээр бэшэ, харин Британска Нэгэдхэмэл нацануудай хэрэгүүдые шиидхэхэ министерствээр дамжуулагдан Англитай харилсаа холбоон бэелүүлэгдэхэ болоно. Аккраһаа абтаһан мэдээсэлһээ харахада, премьер-министр Куаме Нкрумах, эсэргүү талын ударидагша К. А. Бусиа гэгшэд февралиин 12-то Хуули гаргалгын суглаан дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, Гана гүрэнэй конституци зохёохо гол үндэһэн болгожо английска проектые абахаар зүбшөөрһэн байна.

В. ПИЩУЛИН.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНО[…]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора— 32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н—00371. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 1324.